

Uredništvo: sprava, Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 4001-4004. Mesečna naročnina 50 litr., za inostranstvo 40 litr. — Ček. rač. Ljubljana 10.636 za naročnino in 10.636 za inostranstvo. Izključno zastopstvo za agencije in inostranstvo: UPI S. A. Milano. Reprografsko na vprašanje.

SCLOVENE

JUNI 1944

16

PETEK

Schlacht in der Normandie strebt dem Höhepunkt zu

Besonders schwere blutige Verluste des Feindes — Heeresküstenbatterien beschädigten Kreuzer und Zerstörer — In den ersten zehn Tagen 400 Panzer und über 1000 Flugzeuge vernichtet — 13 Kriegsschiffe und 23 Fracht- und Transportschiffe versenkt — 29 Kriegsschiffe und 58 Handels- und Transportschiffe schwer beschädigt

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 15. Juni. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die Schlacht in der Normandie steigert sich von Tag zu Tag in ihrer Heftigkeit. Nachdem es dem Feind in den ersten Tagen der Invasion darauf angekommen war, an der Küste festen Fuss zu fassen, versucht er nun, nach allen Seiten seinen Brückenkopf zu erweitern. Unter den Salven schwerster Schiffsgeschütze, laufenden Luftangriffen und unter dem Einsatz neu herangeführter Infanterie- und Panzerkräfte auf beiden Seiten strebt die Schlacht ihrem Höhepunkt zu.

Am gestrigen Tage entwickelten sich besonders im Raum um Tilly, Caumont und südwestlich Balleroy heftige Kämpfe, in deren Verlauf zahlreiche feindliche Panzer abgeschossen wurden. Der Feind hatte besonders schwere blutige Verluste. Unsere Truppen behaupteten überall ihre Stellungen. Ostlich Caumont nahmen eigene Panzerverbände mehrere zäh verteidigte Ortschaften. Feindliche Fallschirmjäger, die nordöstlich St. Lo hinter unserer Front abgesprungen waren, wurden vernichtet. Nur im Raum westlich und nördlich St. Lo konnte der Feind geringen Geländegewinn erzielen.

In der vergangenen Nacht wurden durch Angriffe starker Kampffliegerverbände vierzehn Transportschiffe mit 101.000 BRT und zwei Zerstörer durch Bomben- und Torpedotreffer entweder versenkt oder schwer beschädigt.

Hierbei zeichnete sich eine Kampffliegergruppe unter Major Thomsen besonders aus.

Im Verlauf eines harten Nachtgefechts unserer Marineräumboote mit einem von fünf Zerstörern gesicherten feindlichen Kreuzerverband südwestlich der Insel Jersey wurde ein Zerstörer in Brand geschossen. Ein eigenes Boot ging dabei verloren.

Heeresküstenbatterien beschossen vor der Orne-Mündung einen von einem schweren Kreuzer und Zerstörern gesicherten Landungsverband und beschädigten den Kreuzer sowie einen Zerstörer. Der Verband wurde zersprengt. Vor der Nordküste der Halbinsel Cherbourg erzielten unsere Küstenbatterien auf weiteren Schiffen Treffer. Zerstörergruppen und Schnellboote wurden zum Abbrehen gezwungen.

Die Härte der Kämpfe und die beispielhafte Haltung unserer Truppen aller Wehrmachtsteile zeigt sich in den bis jetzt erzielten Erfolgszahlen.

In den ersten zehn Tagen des feindlichen Invasionsangriffs haben unsere Truppen über 400 feindliche Panzer und über tausend Flugzeuge vernichtet. Nicht eingerechnet sind die zahlreichen Panzer, Geschütze und schweren Waffen aller Art, die bei Angriffen von Einheiten der Kriegsmarine und der Luftwaffe gegen die feindliche Landungsflotte untergingen.

Insgesamt versenkt Luftwaffe, Kriegsmarine sowie Heeres- und Marineküstenbatterien seit Beginn der Invasion zwei Kreuzer, neun Zerstörer, zwei Schnellboote, 23 Fracht- und Transportschiffe mit 131.400 BRT sowie zwölf Panzerlandungsschiffe mit 18.300 BRT. Ausserdem wurden durch Torpedo-, Bomben- und Artillerietreffer zwei schwere Kreuzer, drei weitere Kreuzer, sechzehn Zerstörer, acht Schnellboote, 58 Handels- und Transportschiffe mit 235.000 BRT, zwei Landungsfahrzeuge mit 4000 BRT und ein Dampfer mittlerer Grösse schwer beschädigt. Die Verluste des Feindes an Kriegs- und Landungsschiffen durch Minentreffer erhöhen diese Zahlen wesentlich.

Die blutigen Verluste des Feindes, insbesondere an seinen Elitetruppen, den Luftlanddivisionen, betragen ein Vielfaches unserer eigenen.

An der italienischen Front hält der starke feindliche Druck beiderseits des Bolsena-Sees unvermindert an. Unsere schwer ringenden Truppen leisteten auch gestern dem Feind erbitterten Widerstand, konnten jedoch schliesslich nicht verhindern, dass der Feind nach Norden Boden gewann. Erneute feindliche Angriffe nördlich und nordwestlich des Sees wurden abgewiesen. Die Kämpfe gehen weiter.

Aus dem Osten werden keine besonderen Ereignisse gemeldet.

Im hohen Norden wurden im Louhi- und Kandalakscha-Abschnitt mehrere starke Vorstösse der Bolschewisten abgewiesen.

Unterseeboote versenkten im Schwarzen Meer zwei sowjetische Kanonenboote und einen Seeschlepper.

Nordamerikanische Bomberverbände griffen gestern das Stadtgebiet von Budapest an. Durch ungarische und deutsche Luftverteidigungskräfte wurden 18 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Einzelne britische Flugzeuge warfen in der vergangenen Nacht Bomben im rheinisch-westfälischen Raum.

Deutsche Kampfflugzeuge griffen Einzelziele in Südostengland an.

Bitka v Normandiji se bliža vrhuncu

Posebno težke krvne izgube sovražnika — Obalne baterije vojske so poškodovale križarke in rušilce — V prvih desetih dneh je bilo uničenih 400 oklepnikov in preko 1000 letal — 13 vojnih ladij ter 23 tovornih in prevoznih ladij potopljenih — 29 vojnih ladij ter 58 trgovskih ter prevoznih ladij težko poškodovanih

Führerjev glavni stan, 15. junija. ONB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Bitka v Normandiji postaja iz dneva v dan bolj srdita. Sovražnik, ki je v prvih dneh invazije stremel, da pride na obalo, poskuša sedaj, da bi na vse strani razširil svoje predmostje. Med salvami najtežjih ladijskih topov, trajnimi letalskimi napadi in z uporabo novo dovedenih pehotnih in oklepniških sil na obeh straneh, se približuje bitka svojemu vrhuncu.

Včeraj so se predvsem na področju okrog Tillyja, Caumonta in jugovzhodno od Balleroya razvili siloviti boji, med katerimi smo uničili številne sovražne oklepnike. Sovražnik je imel posebno težke krvne izgube. Naše čete so povsod obdržale svoje postojanke. Vzhodno od Caumonta so lastni oklepniški oddelki zavzeli več žilavo branjenih krajev. Uničili smo sovražne padalce, ki so odskočili severovzhodno od St. Lója za našimi črtami. Le na področju zahodno in severno od Ste. Mère Eglise je sovražniku uspelo pridobiti nekaj ozemlja.

V pretekli noči je bilo zaradi napadov močnih oddelkov borbenih letal z bombnimi zadetki ter topni potopljenih ali težko poškodovanih 14 transportnih ladij s skupno 101.000 tonami ter dva rušilca.

Pri tem se je posebno izkazal nek oddelki bojnih letalcev pod vodstvom majorja Thomsena. V teku neke trde nočne borbe jugovzhodno od otoka Jersey so zažgali naši iskalci min v boju z nekim sovražnim oddelkom križark, ki je bil zaščiten s petimi rušilci, nek sovražnikov rušilec. Pri tem smo izgubili en naš čoln.

Obalne baterije vojske so obstreljevale pred izlivom reke Orne nek izkrcavalni oddelke, zaščiten s težko križarko in rušilci ter pri tem poškodovali križarko ter nek rušilec. Oddelki je bil razpršen. Pred severno obalo polotoka Cherbourg so naše obalne baterije v polno zadele nadalj-

nje ladje. Oddelki rušilcev ter hitri čolni so bili prisiljeni k umiku.

Ostrina bojev in vzorno zadržanje naših čet vseh delov vojske se zrcalita v doslej doseženih podatkih o uspehu.

V prvih desetih dneh sovražnikovega invazijskega napada so uničili naše čete preko 400 sovražnikovih oklepnikov ter preko 1000 letal. Pri tem niso vračunani številni oklepniki, topovi ter težko orožje vseh vrst, ki so bili potopljene pri napadih edine naše vojne mornarice ter letalstva proti sovražnikovi izkrcavalni mornarici.

Skupno so potopili letalstvo, vojna mornarica ter obalne baterije vojske in mornarice od pričetka invazije dve križarki, 9 rušilcev, 2 hitra bojna čolna, 23 tovornih ter prevoznih ladij s 131.400 tonami ter 12 oklepniških izkrcavalnih ladij z 18.300 tonami. Razen tega sta bili z bombnimi, torpednimi ter topniškimi zadetki težko poškodovani dve teški križarki, tri nadalje križarke, 16 rušilcev, 8 hitrih bojnih čolnov, 58 trgovskih in transportnih ladij z 235.000 tonami, 2 izkrcavalni ladij s 4000 tonami ter 1 parnik srednje velikosti. Sovražne izgube na vojnih in izkrcavalnih ladjah vsled minskih zadetkov pa zelo zvišujejo te številke.

Krvne sovražnikove izgube, posebno njegovih elitnih oddelkov ter divizij pripelanih z letali so mnogokrat višje od naših lastnih izgub.

Na italijanskem bojišču se nadaljuje močan sovražnikov pritisk na obeh straneh jezera Bolsena. Naše težke borbene čete so tudi včeraj nudile sovražniku zagriben odpor, vendar končno niso mogle preprečiti, da ne bi sovražnik pridobil nekaj ozemlja proti severu. Ponovni sovražni napadi severno ter severovzhodno od jezera so bili odbiti. Boji se nadaljujejo.

Z vzhoda ne poročajo ničesar posebnega.

Na visokem severu so bili na odseku Louhi ter Kandalakscha odbiti močnejši boljševiški sunki.

Podmornice so potopile v Črnem morju dva sovjetska topniška čolna ter nek vlakcile.

Sovražnik ni nikjer dosegel določenih ciljev

Berlin, 15. junija. Vojni poročevalci DNB-ja na zapadu Aleks Schmalzfuss javlja:

Pretekli je že več kot teden od pričetka invazije. Vsed tega sem šel na poveljništvo nemških čet na zapadu, ki jim poveljuje maršal Gert von Rundstedt, da bi izvedel, kako tamkaj gledajo na položaj. Poudariti moram, da je vrhovni poveljnik s potekom dogodkov popolnoma zadovoljen. Z velikim zadovoljstvom ugotavlja, da sovražne invazijske čete nikjer niso mogle doseči določenih ciljev ter da zlasti na onem delu predmostja, ki ga drže Amerikanci, niso doslej dosegle niti tega, kar je bilo določeno za prvi dan invazije. Vse to izhaja iz dobro utemeljenih izjav raznih ujetnikov.

Na taktičnih zemljevidih, ki sem jih videl v glavnem poveljstvu, se kopijo znaki o premikanjih sovražnika in o njegovi sestavi in pa seveda tudi o dojavljanju nemških rezerv. Sedaj vedo s sigurnostjo, da je bilo izkrcanih popolnoma ali vsaj večinoma, najmanj 15, verjetno pa 20 britanskih in ameriških divizij. Del teh sil je bil že pri obeh prvih valovih uničen ali močno zbit. K uničenim divizijam spada 82. ameriška in 6 angleška z letali izkrcana divizija, do čim je imela 101. ameriška divizija izredno močne izgube. V prvem tednu invazije je bilo iz boja izločenih 300 sovražnih oklepnikov. Število človeških izgub lahko le cenimo. Toda številka \$5.000 bi bila preje preizkušnja kot previsoka.

Nemci stalno dovažajo rezerve, tako da nas odločilni boji še čakajo. Ker bo verjetno, da je sovražnik porabil že dobro tretjino svojega invazijskega potenciala — pri divizijah, ki jih izkrcuje iz zraka, pa celo že polovico — gledajo v glavnem poveljstvu maršala von Rundstedta na bodoče dogodke s tem večjim mirom, zlasti še, ker so Angleži uporabili že skoraj vse, Amerikani pa večinoma onih čet, ki razpolagajo z vojnimi izkušnjami, predvsem glede operacij amfibijskega značaja.

Berlin. Šef medtem že slavne mornariške baterije Marcouf, nadporočnik Ohmsen je prejel viteški križec.

Berlin. Pri Montebourgu so izvedle nemške čete 13. junija odločne protinapade ter pregnale Amerikance iz njihovih postojank. Nemci so zboljšali svoje postojanke južno od ceste Montebourg-Quineville ter preprečili vzhodno od tod nadaljnje prodiranje Amerikancev v dolini Meredet.

Stockholm. Časnikar Roger Greene poroča o sprejemu angloameriških čet v Franciji naslednje: Francozi niso z veseljem sprejeli angloameriških vojakov, ampak so le nemo in ravnodušno opazovali umazane in prepotene Angleže, ki so se premikali skozi kraje.

Berlin. Iz Montebourga, južno od Cherbourga na polotoku Cotentin, poročajo naslednje: Kmalu po pristanku zaveznikov čet na vzhodnem delu polotoka Cotentin so se pričele valiti skozi mesto dolge kolone ujetnikov. To so bili ostanki neke ameriške divizije, ki se je kot prva izkrcala ob obali. Prebivalci tega mesta so spremljali pohod teh ujetnikov z veliko jezo in nejevoljo, jih psovali ter opijevali, tako da so jih morali zaščititi nemški vojniki. — Ljudje pač vedo, kako so anglosaški teroristi divjali proti Francozom, bivšim zaveznikom.

Berlin, 14. jun. V zgodnjih jutranjih urah v ponedeljek so napadli Britanci in Kanadčani na vzhodni obali reke Orne severni rob mesta Breville. Zaradi valovitosti, močno obračunega ter zaradi te-

Severnoameriški bombniški oddelki so napadli včeraj mestno področje Budimpešte. Madžarske ter nemške zračne obrambne sile so sestrelile 18 sovražnikovih letal.

Posamezna britanska letala so odrgla v pretekli noči bombe v rensko-westfalskem področju.

Nemška bojna letala so napadla posamezne cilje v jugovzhodni Angliji.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 15. junija. Finsko vojno poročilo dne 15. junija javlja:

Na Karelijski ožini se nadaljuje z vsi silo sovražnikov napadi. Pritisk je najhujši pri Kuuterselji. Kivennapi in Siiranmäki. Pri Kuuterselji je uspelo sovražniku, da je vdrl v finske postojanke. Pri Kivennapi in Siiranmäki so naše čete zapletene v neprestane borbe, v katerih pa so sovražnikov napad, ki ga podpirajo močne oklepniške in letalske sile, odbile s pomembnimi izgubami. 19 sovražnikovih oklepnikov smo uničili. Na Aunuski ožini smo odbili na dveh mestih sovražnikove oddelke v jakosti čet. Z ostalih odsekov kopnega bojišča ne javljamo nič posebnega.

Na zapadnem delu Karelijske ožine so naši bombniki včeraj napadli sovražnikove oklepnike in koncentracije njegovih sil. Sovražnikovo letalsko delovanje nad Karelijsko ožino je bilo zelo živahno ter je bilo naperjeno tako proti bojni črti, kot proti zaledju. Kakih 150 sovražnikovih letal je v pretekli noči napadlo Viipuri. Civilno prebivalstvo je utrpelo izgube. Nastala je tarna škoda. Pri letalskih bojih so sestrelili naši lovci in topništvo 4 opazovalne balone in 36 sovražnikovih letal, med njimi 17 bojnih letal, 14 lovcev in 5 bombnikov. Med 9. in 14. junijem je sestrelilo naše letalstvo skupno 121 letal.

ga nepreglednega ozemlja se je posrečilo sovražnim četam, da so prispele tik do naših postojank. Naši grenadirji, ki so pričakovali napad, so pustili sovražnika v neposredno bližino, tako da so ga lahko obmetavali z granatami. Istovrstno so iz neposredne bližine odprli na sovražnika močan ogenj.

Strojnice, ki so streljale iz vseh grobov, dreves ter vsakovrstnega grmičevja, so žele krvavo žetev. Vse prostor na vzhodnem robu tega mesteca je bil izpolnjen s padlimi Britanci in Kanadčani, ki so vsi pripadali četam, pripeljanimi z letali.

Berlin. V prvem tednu invazije so Angloamerikanci vključno podpora napada z močnimi bombniškimi oddelki utrpeli izgube, ki so po njihovih lastnih priznanjih daleko prekosile najhujša predvidevanja. Vključno vsem zavarovalnim ukrepom so nemško letalstvo, vojna mornarica in obalne baterije izločile okrog 90 prevoznih in velikih izkrcavalnih ladij ter 50 vojnih ladij. Skoraj polovica teh enot je bila potopljena, ostale pa so bile tako težko poškodovane, da zaenkrat ne bodo več sposobne za uporabo. Poleg tega so uničili Nemci več sto izkrcavalnih čolnov. V boju proti sovražnikovim letalskim jatam so uničili lovci in protiletalsko topništvo doslej preko 550 letal in več sto tovornih jadralnih letal. Uničeni so bili močni oddelki padalcev, tako da je bil sovražnik prisiljen uporabiti nove oddelke. Še huje ga je zadele obalna obramba. Pred obalo so bili v njenem ognju uničeni številni polki.

Berlin. V nasprotju s trditvami Britancev, ki so jih večkrat razširili tekom zadnjih dveh dni, so z nemške strani

stalno poudarjali, da se kraja Tilly sur Seules in Troan, 13 km vzhodno od Caena, še vedno nahajata v nemških rokah. Sedaj so bili tudi v glavnem etanu zaveznikov invazijskih čet prisiljeni, da so popravili dosedanje napačne vesti. Britanski radio je izjavil v svoji oddaji dne 15. junija ob 0.25 uri, da se »Tilly in Troan ne nahajata več v zaveznikovih rokah.« K temu pripominjajo z nemške strani, da se oba kraja v zaveznikovih rokah sploh nikdar nista nahajala.

Berlin. Na jugu polotoka Cotentin leže majhno mesto Vire so angloameriška letala dne 6. junija močno bombardirala. V nekaj minutah so izpremenile bombe najtežjega kalibra večino kraja v ruševine, pod katerimi leži pokopanih 2 do 6 tisoč prebivalcev. — Ni čudno, da potem Francozi sprejemajo Anglosase s prezirom in odporom.

Nemški hitri čolni

Bern, 14. junija. Londonski dopisnik časopisa »Neue Zürcher Zeitung« poroča: »Zavezniki so v bojih na invazijskem področju stalno ogroženi zaradi sovražnih napadov ter zaradi viharjev v Kanalu. Nemška vojna mornarica poskuša preprečiti v sovražne spremljave in to z izredno okretnimi hitrimi čolni, ki leže nizko v vodi ter brze z izredno hitrostjo. Ti oddelki nemških hitrih čolnov so izredno nevarni za sovražne tovorne ladje. Že večkrat so ti nemški hitri čolni v varstvu noči in megle močno napadli zaveznike spremljave. Pri tem so se razvili ogorčeni boji med temi letječimi napadalci ter zavezniki križarkami.

Nezlomljiva hrabrost nemških čet v Italiji

Huda vročina vpliva na potek bojev

Berlin, 15. junija. Na italijanskem bojišču je tudi 13. junija bilo težko bojev na zapadnem krilu med Tiberom in morjem. Vse dan so severnoameriški in kanadski pehotni in oklepniški oddelki napadali ob obeh straneh Bolsenskega jezera. V hudih bojih, ki jih je delala še težje velika vročina in ki so se bili na razoranem gorskem ozemlju, so nemške čete odbile sovražnikov naval. Sovražnik, ki je po 15 brezuspešnih napadih končno le vdrl v nemške črte pri Manciano, so Nemci zgrabili s protisunka z zapada, severa in severovzhoda ter ga vrgli nazaj. Ob obali in tik zahodno ter vzhodno od Bolsenskega jezera je sovražniku uspelo, da je nekoliko odrinil nemške oddelke, ni pa mogel doseči nikakih

nadaljnjih vdorov. Vključno svojim obrambnim uspehom so se nemške čete v noči na sredo odmaknile za nekaj kilometrov proti severu.

Zelo težke izgube je imel nasprotnik ob Tiberi, kjer pa vključno vsem naporom ni mogel zasedi niti metra zemlje. Tukaj je več nemških oddelkov, ki jih je omenilo vojno poročilo z dne 14. t. m., in ki so že od pričetka sovražnikove ofenzive neprestano v boju, dokazalo, da ni izgubilo prav nič svoje bojne moči.

Vzhodno od Tibere je prišlo v Apeninih in pa ob jadranski obali le do nepomembnega puščarjenja. Sovražnik sledi tamkaj odmakajočim se nemškim četam, ne da bi jih poizkušal pri tem motiti.

Ogromni dobički vojnih hujskačev

Stockholm, 15. jun. »Wallstreet« dela iz invazije velikanski trgovski posel. Pravi neko nevtrarno poročilo o velikem naraščanju tečajev na newyorški in na čikaški borzi. Po poročilih z Wallstreeta je to naraščanje doseglo v torek svoj višek. Na newyorški borzi so se odigrali dogodki, ki jih že leta ne pomnijo. Njenih članov se je polastila prava poslovna mrzlica. Okrog 2 milijona delnic je v enem dnevu izmenjalo lastnika. Papirji vseh važnejših industrij so šli neprestano v višino. Razni ljudje so napravili ogromne dobičke. Zidje so pri tem seveda največ zaslužili. Plutokrati so vojno začeli zato, da bi čim več zaslužili.

Izgube tolovajev

Berlin, 14. junija. Nemške čete so prizadejale v izredno težavnem gorskem ozemlju na grško-albanskem mejnem področju pri Korča-Tepelene komunističnim oddelkom zelo težke izgube. V času od

Netočna ameriška novica

Stockholm, švedski uradni krogi izjavljajo, da je netočna Reuterjeva vest, češ da je prišlo do sporazuma med ameriški in švedskimi tvrdkami, zaradi katerega naj bi se ustavil izvoz krogličnih težajev v Nemčijo.

Alžirska laž

Berlin. Nemško vojaško vodstvo sporoča, da je lažniva vest radijske oddaje postaje v Alžirju, ki je dne 13. junija poročala, da so Nemci odpeljali iz Rima vsa zdravila, ki so bila namenjena civilnemu prebivalstvu. Nasprotno je nemško vojaštvo stalno oskrbovalo prebivalstvo z zdravili ter jim nudilo zdravniško pomoč ob priliki letalskih napadov.

Položaj na vzhodnem bojišču

Berlin, 15. junija. Na Karpatskem predgorju je prišlo 13. junija do živahnih krajevnih spopadov. Madžarske čete so izvršile dva uspešna sunka. Pet boljševiških napadov pa so z izgubami za sovražnika zavrnile.

Jugovzhodno od Vitebska se je okrepilo boljševiško izvidniško in naskakovno delovanje. Nekaj sovražnih sunkov se je ponesrečilo. Severno od Vitebska je uspel Sovjetom začasen krajevni vdor, ki je bil takoj očiščen. Lastno topništvo je z molitnim ognjem obstreljevalo sovražne pokrete in oskrbovalna pota. Severovzhodno od Vitebska se je okrepilo sovražno topniško delovanje.

Jugovzhodno od Narve je nadaljeval sovražnik s svojim napadom. V ponedeljek je pustil pred nemškimi postojankami 352 mrtvih ter je izgubil mnogo ujetnikov, topov in strojin.

Na Karelijski ožini so naleteli napadajoči boljševiški na odločen finski odpor. Sovjeti so imeli velike krvave izgube ter so izgubili 7 težkih oklepnikov in 11 letal. Tudi na Aunuski ožini je bilo odbitih več boljševiških napadov, njihov poizkus, da bi prekorčili Swir, pa se je ponesrečil.

Amerikanci so siti vojne

Brezuspešni napor židovske propagande

Stockholm, 14. junija. Iz poročila Marinusa Chidsa za švedsko časopisje je razvidno, kako malo se strinjajo resnične prilike v Ameriki s poročili, ki jih prinaša od Roosevelta plačano časopisje. Chidsu ni ničesar znanega o velikem invazijskem navdušenju, ki je zajelo ves ameriški narod, kakor so to poročali židovski propagandisti kričaje bele liše.

Chids ve le to, da je ameriški narod že do grla sit te vojne in si želi njenega čimprejšnjega konca. O ekorajšnjem koncu vojne mu tudi stalno trobijo vladni krogi. Vendar kljub temu ni opaziti večjega napora delovnih sil, pač pa so ne-

kateri delavci kratkotalno zapustili svoja delovna mesta ter šli domov, ker so hoteli končno vendarle slopot delati v svojem okolju. Delavci gledajo le na to, da bi si v slučaju konca vojne pravočasno preskrbeli zaposlenje, da ne bi bili po vojni brezposelni.

Vse to kaže, kako neresnična je židovska propaganda, ki hoče prikazati Amerikance kot zelo navdušene za to vojno. Amerikanci nimajo nobenega emsila za Rooseveltovo vojno, potem ko so spoznali, da imajo od te vojne dobiček le dolarski kapitalisti ter vojni verižniki.

Komisija za čistke med komunisti že deluje

Vodstvo Komunistične partije na Slovenskem si je ustanovilo posebno »kontrolno komisijo«, ki bo nadzirala delo vsakega partijca in prirejala čistke med komunisti

Tisti, ki v svoji slepi vnemi pomagajo komunistom — in celo komunisti sami — niti ne vedo, kakšnega vrata si kličejo nad glavo, ko pomagajo komunistični partiji do moči. Da bodo komunisti pobili vse one kapitaliste, ki jih sedaj podpirajo, to je jasno vsem, samo kapitalisti imajo blode na očeh; da se bodo komunisti ob prvi priliki znebili vseh zagrenjenih politikov, ki jim sedaj pomagajo, da bodo komunisti ob času pobili vse duhovnike, to ve vsakdo, ki je prebral opis vsaj ene izmed komunističnih revolucij, ki so jih priredili v zadnjih desetletjih. Samo pravi komunisti morda še ne vedo, da ima partija tudi zanje pripravljena grenka »zdravila« — kontrolne komisije, ki naj med komunisti izvajajo — čistke. Toda kontrolne komisije in čistke spadajo prav tako k programu za komunistično revolucijo kot neumnosti kapitalisti, izgubljeni duhovniki, insecinirani sodni procesi in skupni grobovi s tisoči poklanih žrtev.

Iz Trsta

Svečan pogreb žrtev letalskega napada.

Pogreb nesrečnikov, ki so postali žrtev strahovalnega letalskega napada zadnjega sobota, je izpričal, kako vse mesto globoko sočustvuje z žrtvami in njihovimi družinami in kako oboja brezsrčni način sovražniškega vojskovanja. Nepregledne množice občinstva so se od vseh strani stekle na pokopališče pri Sv. Anji, kjer so stotine nedolžnih žrtev čakale na zadnjo pot. Na zaokroženem prostoru pred mrtvašnico so bile v treh dolgih vrstah postavljene krste z mrtveci. Okrog vsake so se zbrali žalujoči svoji, med njimi mnogi ranjenci, vsi obvezani in prepričani od strahote, ki so jo preživeli. Okrog in okrog je bilo nečisto vencev in šopkov. Med venci jih je bilo veliko, ki so jih poslali predstavniki najvišjih civilnih in vojskih oblasti, med njimi vena Duceja in Vrhovnega komisarja. Ob petih in pol se je začel pomikati žalni sprevod. Vodil ga je tržaški škof Santin, obdan od tržaškega stolnega kapitlja in vseh mestnih župnikov. — Za zgodovinskih mestnih praporom so korakali zastopniki vseh civilnih in vojskih uradov, na čelu s prefektom in nemškimi svetovalcem. Na obeh straneh glavnega vhoda je stala več tisočlana množica, ki je v nemi žalosti in s solzami v očeh sledila cerkvenim obredom, ki jih je izvedel škof Santin. Pred blagoslovitvijo so se od rajnikih poslovili v toplih besedah tržaški župan, pokrajinski komisar in škof Santin, ki je ostro obsodil divjaštvo sovražnikov. Ko se je spomnil porušene cerkve Matere Milosti (Madonna delle Grazie v ulici Rossetti) in pripomnil, da je hotela tudi nebeska Mati deliti usodo svojih vernikov, je vso ogromno množico pretreslo ginjeno ihtenje.

Se preden je bil pogreb teh nesrečnikov končan, so dospeli na pokopališče številne krste z novimi mrtveci, ki so bili pravkar odkopani izpod ruševin. Škof je pokopal tudi te žrve in znova tolažil množico. Med onimi, ki so našli smrt pri sobotnem letalskem napadu, je bilo tudi več nesrečnikov iz tržaške okolice. Te so odpeljali v domače župnije. One žrte, ki so pripadale družinam z lastnimi grobnicami, so prenesli k večjemu pokopu k njihovim družinam. Za vse žrte, ki v torek, 13. junija še niso bile pokopane, je bil pogreb v sredo, 14. junija ob 8 zjutraj.

Brannitelj Trsta — osemdesetletnik. Dne 6. junija je v Bratistavi praznoval svoj osemdeseti rojstni dan častni predsednik nemških bojovnikov na Slovenskem infanterijski general Jurij pl. Scharitzer. Slavljenec je bil odličen poveljnik v zadnji svetovni vojni. Priporil si je velik elovec v soških bitkah in je bil dvakrat odlikovan z redom Marije Terezije, ker je zmagovalno branil Trst.

Dovoljenje za bivanje v Trstu. Tržaški prefekt ponovno opozarja, da morajo vse osebe, ki pridejo od zunaj v mesto in hočejo ostati tu preko sedem dni, vložiti pisмено prošnjo za bivanje. Prestopki bodo kaznovani z globami do 20.000 lir in z zaporo do treh mesecev.

Da si komunisti na Slovenskem glede tega ne bi delali kakih utvar, je komunistična partija že ustanovila kontrolno komisijo, ki naj pregleda, kateri komunist je »zanesljiv« in kateri ni. Iz okolišnic, ki komunistom javlja ustanovitve te kontrolne komisije povzamamo:

Komanda ribniškega področja
na položaju, dne 24. III. 1944
524/25/III. 44.

Vsem pomočnikom komand. mest (sekretarjem)

Na položaju.
Na zadnji seji CK-KPS od 14. III. je bila sklenjena ustanovitev Kontrolne komisije kot pomočnega organa CK-KPS.

Naloga Kontrolne komisije:
1.) Imeti pregled in kontrolno nad vsem partijskim delom, kakor tudi nad delovanjem vsakega posameznika Partije, bodisi na terenu ali v vojski.

2.) Kontrolna komisija bo imela dolžnost raziskati vse pritožbe, ki jih bo prejela bodisi s strani partijskih forumov ali posameznih članov ter predlagati tozadnje rešitve odgovornemu forumu in zahtevati poročila o njih izvedbi. Poleg tega pa bo kontrolna komisija vodila tudi na lastno pobudo pregled nad delovanjem Partijske organizacije, ker se ji bo to zdelo potrebno.

Sestav kontrolne komisije pri CK-KPS je sledeči:

Sekretar: Pepca Kardelj, Man CK-KPS,

Popit Franc-Jokl, Dekval Ada, Krivic Vladimir-Justin.

Smrt fašizmu — Svoboda narodul

Za CK-KPS: Boris Kidrič, l. r.

Kje so vse zasluge komunističnih komandirjev, politikomisarjev, intendantov in vseh teh komunističnih »veljakov«. Za vse svoje delo bodo odgovarjali pred

neko komisijo, ki jih bo sodila in seveda tudi obsodila, ako niso bili zadosti »požrtvovalni«. Komunistična obsodba pa se navadno glasi: strel v tilnik.

Kateri so tisti ljudje, ko so jim sedaj vel komunistični veljaki odgovorni za svoje delo. Na prvem mestu je v tej komisiji sekretarka Pepa Kardelj, prava prav Pepa Maček iz Sp. Zadobrove, priležnica Edvarda Kardelja, ki si je tako po svoji boljši polovici zagotovila, da bo delala komisija v »pravi«, to je Kardeljevi liniji. V tej komisiji, ki bo izvajala čistke med komunisti je Dekval Ada, ki jo poznamo kot komunistko iz ljubljanske univerze. Stanovala je v Domu visokoškola, kjer je organizirala izrazilo komunistično delovanje. Krivic Vladimir je tudi znan komunist z ljubljanske univerze.

Res je, da so vsi ti za komunistem delali že prej, vendar se bo gotovo marsikateremu politikomisarju in kaki drugi žilvini v OF za malo zdelo, da bodo njegovo delo pregledovali in ocenjali ti ljudje in jih klicali na odgovore in sodila.

Toda taka je usoda vseh tistih, ki delajo za komunistem. Dokler so potrebni, se jih komunistem poslužuje, ko niso več potrebni, se jih znebi. Dokler komunistična partija kapitalistov še ne more pobiti, potrebuje pa njihov denar, se jim priljuže, ko jih ne potrebuje več, jih likvidira. Dokler potrebuje Partija nekaj duhovniških suknj, da z njimi vara ljudi, toliko časa prenaša tudi tišega, ki to duhovniško suknjo nosi na sebi. Ko ji za varanje mase ni treba več duhovniških talarjev, pobije vse, ki so jih nosili, tudi tiste, ki jih je doslej razkazovala ljudem. Ista doslednost velja tudi za komuniste: dokler Partija potrebuje njih delo, toliko časa se jih poslužuje, ko bi ji to delo utegnilo prinašati škodo, priredi čistke, in se vseh, ki niso več potrebni, znebi. In prvi znak, da se bližajo čistke, je kontrolna komisija, ki jih je komunistična partija na Slovenskem že ustanovila.

Komunistični neuspehi v okolici Ljubljane

Ljubljana, 15. junija.

Domobranci so v teh dneh napravili daljši pohod k sv. Katarini. Tam so odkrili taborišče komunistov, v katerem je bilo več komunistov in ena komunistka. Ujeli so komandanta in še enega komunisto. Taborišče je bilo zelo dobro založeno z raznim materialom, ki so ga komunisti naropali po vaseh. Tako so domobranci zaplenili 80 kg masti, veliko svežega in nasoljenega mesa, salame in slanino. Poleg tega je bila večja zaloga zdravil, ogromno papirja in knjig, nekaj pušk in municije. Domobranci niso mogli zaradi dežja vsega odnesti s seboj, zato so taborišče polili z bencinom in zažgali.

Iz Gorice

Ukradene hranilne knjižice. V S. Daniele v Furlaniji so neki ženi ukradli iz njenega stanovanja tri hranilne knjižice, vredne 55.000 lir, nadalje 2300 lir v bankovcih in več srebrnega pribora ter hišne oprave.

Požar uničil sviloprežke. V neki vasi v bližini Codroipa je v gospodarskem posloju premožnega posestnika izbruhnil požar, ki se je naglo širil. Zgorelo je mnogo krme in mnogo kmečkega orodja, ki je bilo shranjeno v ropotarnici. Ogenj je zajel tudi prostore, kjer so gojili sviloprežke, in je vse uničil. Škodo cenijo na 150.000 lir.

Max Metzger:

Monika potuje na Madagaskar

Je nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«. Gotovo je še nimate. Ob njej so boste odpobili. Pisana je prijetno in domače. Iz nje diha vedrost in toplina. Takih knjig, da bi bile pisane za mladino in odrasle, ni veliko. Nova knjiga »Slovenčeve knjižnice« pa bo res obojem všeč. Kupite jo. Ob njej boste imeli nekaj lepih in vedrih ur.

Gospodarstvo

Tržaški pokrajinski gospodarski svet je izgubil ob zadnjem značnem napadu svojega tajnika in ravnatelja urada dr. Gualtieri Rubbio.

Hrvatska zunanja trgovina. Po najnovejših objavljenih statističnih podatkih je znašal lani uvoz na Hrvaško 7.851,7 milij. kun, izvoz pa 4.915,5 milij. Pasivni saldo znaša okoli 2,9 milijarde kun, dočim je leta 1942 znašal 2,7 milijarde. Največ prometa gre za Nemčijo. Leta 1943 je slo od vsega inozemskega plačilnega prometa na promet z Nemčijo 90%, leta 1942 pa samo 73,3%. Nemški klirinski dolg Jugoslaviji je znašal leta 1941 73,1 milij. mark, od česar je Hrvaška prevzela 42%, t. j. 32,5 milij. mark. Ta dolg je bil leta 1942 izravnava s pošiljatkami hrvaških delavcev iz Nemčije. Hrvatske klirinske terjatve so znašale konec leta 1941 245,8, 1942 452,4 in 1943 1.741,2 milij. kun. To velja samo za redni promet, dočim se plačila za oborožene sile vodijo na posebnem računu. Aktivna trgovinska bilanca z Nemčijo je Hrvaški omogočila tudi znaten uvoz živil. Poleg tega je dobila Hrvaška pred 1941—1943 od Nemčije svobodne devize za nakup blaga, zlasti bombaža iz deviznih držav. Od zvišanja nemških uvoznih cen sem je prenehala povisovanje aktivnega klirinskega silda v rednem plačilnem prometu.

Nemško-hrvaška gospodarska pogajanja. Z ozirom na bližnja hrvaško-nemška gospodarska pogajanja je izdala zagrebška trgovinska zbornica okoliščino na svoje člane, da ji javijo svoje predloge in želje, ki naj bi se obravnavali na teh pogajanjih.

Ausführungsbestimmungen

zur Verordnung des Obersten Kommissars vom 19. Oktober 1943 betreffend die strafgerichtliche Verfolgung des Schwarzhandels.

Um die rücksichtslose Bekämpfung des Schwarzhandels sicherzustellen, erlasse ich auf Grund der mir im Artikel 7 der Verordnung des Obersten Kommissars vom 19. Oktober 1943 erteilten Ermächtigung nachstehende Ausführungsbestimmungen:

Art. 1. Schwarzhändler und Preistreiber sind grundsätzlich durch den Sodergerichtshof für die öffentliche Sicherheit nach den für dieses Gericht geltenden Vorschriften abzuurteilen.

Art. 2. Diese Ausführungsbestimmungen treten mit dem 1. VI. 1944 in Wirksamkeit. Sie können auch auf Straffälle, die bisher noch nicht rechtskräftig entschieden sind, angewendet werden.

Triest, am 31. V. 1944.

Der Leiter der Justizabteilung des Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«
Dr. Paul Messiner, c. h.

Passierscheine für die Blockaderlinie Laibach

Ab 16. 7. 1944 berechnen nur noch die von der Prüfstelle IX des OKH ausgegebenen Durchlassscheine L und Grenzüberschreitungsschein Süd zum Übertritt über die Blockaderlinie Laibach.

Inhaber früherer Scheine, welche auch weiterhin die Sperrlinie überschreiten müssen, haben ihre Anträge auf Erteilung neuer Durchlassscheine rechtzeitig (bis spätestens 30. 6. 1944) einzureichen und zwar:

a) Antragsteller mit dem Wohnsitz in Laibach bei ihren zuständigen Polizeikörpers-Posten;

b) Antragsteller ausserhalb Laibach beim Bürgermeisteramt ihres Wohnortes. Ein Partienverkehr bei Prüfstelle IX findet nicht statt. Die Begründung der Anträge ist tunlichst in deutscher Sprache abzufassen. Anträge auf Erneuerung von Durchlassscheinen sind spätestens 15 Tage vor Verfallstermin einzureichen.

Der Dienststellenleiter:

Wölky, Hauptmann.

Alle Betriebe der Industrie

Eisenbahn, Post, Strassenbau, Speditionsgewerbe, städtische Betriebe, wie E-Werk, Gasswerk und Wasserwerk, Fuhr- oder Bauhöfe der Stadtgemeinde, Strassenreinigungspersonal, Strassenbahnen, öffentliche Krankenhäuser, Molkereien und Großmühlen sowie Konservenfabriken aller Art werden gebeten, zwecks Betreuung die Zahl ihrer männlichen Gefolgschaftsmitglieder über 18 Jahren bei der Abteilung Betriebsarbeit des Deutschen Beraters (Provinzialverwaltung) Laibach, Zimmer Nr. 122 zu melden.

Zahrten komunističen umor v Sp. Idriji

Sp Idrija, 14. junija.

Kronist iz idrijskega kotla je moral v teh dneh zabeležiti nad vse žalosten dogodek, ki v tanki luči prikazuje zločinsko delovanje, brezsrčnost in skrajno pokvarjenost komunističnih divjakov v hribih.

Dne 2. junija je bila po nedolžnem umorjena pri delu na polju (ne daleč od Sp. Idrije) dvajsetletna Marijka (Manca) Mohorič, po domače Velikajnetova. Oče je z otroki spravil deloto z njive domov. Mati, ki je opazila, da prihajajo komunisti, je izpred hiše zavpila možu in otrokom v svarilo. V delo zaverovani je niso slišali, zlasti Manca ne, ki je mirno naprej grabila. Komunisti so hoteli najbrž obkoliti vso družino in jo odpeljati, kar se jim pa ni posrečilo. Brezsrčni divjak se je približal skozi žito dekletu za hrbet in jo iz razdalje desetih metrov ustrelil v tilnik, da je krogla izstopila visoko na čelu in se je dekle takoj mrtvo zgrudilo. Drugi so se na mah razbežali, oče je skočil v vodo, je preplaval in prestrašen prišel v Spodnjo Idrijo.

Naslednjo noč so lažni »osvoboditelji« zopet prišli in družino do gola izropali. Ta družina je bila zločincem v gozdovih trn v peti zaradi svoje verske in narodne zavednosti. Zato so jo sklenili kratkoma iztrebiti in kot prva najnedolžnejša žrtev je morala pasti v najlepši življenj-

Izvršne določbe

k naredbi Vrhovnega komisarja z dne 19. oktobra 1943, zadevajoče kazensko-sodno zasledovanje črne borze.

Da se zavaruje brezopzorno pobjanje črne borze, izdajam na osnovi pooblastila, podeljenega mi v čl. 7. naredbe Vrhovnega komisarja z dne 19. oktobra 1943, naslednje izvršilne določbe:

Člen 1. Črnborzijanci in navijalci cen se imajo soditi načeloma po Posebnem sodišču za javno varnost po predpisih, ki veljajo za to sodišče.

Člen 2. Te izvršilne določbe stopijo v veljavo s 1. jun. 1944. Uporabiti se morejo tudi za kazenske primere, ki doslej še niso pravno močno razsojeni.

Trst, 31. maja 1944.

Vodja pravosodnega oddelka Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«:
Dr. Paul Messiner s. r.

Propustnice za zaporno črto okoli mesta Ljubljane

Od 16. 7. 1944 dalje imajo veljavo za prekoščanje zaporne črte okoli mesta Ljubljana samo propustnice L in propustnice Sd, ki jih izda Prüfstelle IX des OKH.

Lastniki prejšnjih dovoljenj, ki morajo tudi v bodoče prekaščati zaporno črto, naj pravčasno vložijo prošnje za izdajo novih propustnic (najkasneje do 30. 6. 1944), in sicer:

a) prošnje iz bivališč v Ljubljani, pri svojih pristojnih policijskih stražnicah;

b) prošnje, ki bivajo izven Ljubljane, pri županstvu svojega kraja.

Stranke se pri Prüfstelle IX ne sprejemajo. Utemeljitve prošnje je treba sestaviti po možnosti v nemškem jeziku. Prošnje za obnovitev propustnice je treba vložiti najmanj 15 dni pred zapadlostjo.

Vodnja urada:

Wölky, Hauptmann.

Vsi obrati industrije

Železnica, pošta, cestno-građbena podjetja, špedicijske obrti, mestni obrati kakor elektrarna, plinarna, vodovod, pristave, građbena skladišča mestne občine, osebe za čiščenje cest, cestne železnice, javne bolnišnice, mlekarne in veliki mlini kakor tudi tvornice konzerv vsake vrste so naprošeni, da zaradi skrbstva prijavijo število svojih moških uslužbencev preko 18 let starosti pri oddelku za obratno delo nemškega svetovalca (Pokrajinska uprava), Ljubljana, soba št. 122.

Preusmeritev javanske industrije sladkorja. Na Javi so začeli v neki bivši tvornici sladkorja izdelovati tekstilije. Preureditev je trajala več mesecev, da so postavili v sladkorno tvornico tkalne stroje. Temu zgledu bodo sledile tudi druge sladkorne tvornice na Javi.

ski dobi mirna, pridna in blaga hčerka Manca.

Ljudje so jo prihajali krotit v velikih skupinah neprehajajo oba dni do pogreba kljub temu da so terenci naročili otrokom, naj kropivce zabeležijo. Pogreb je bil tako lep in veličasten, kakor ga Spodnja Idrija ni videla že dolga desetletja.

Draga Manca, počivaj sladko v Bogu, ki je Ljubezen in Dobrota in prosí pri Njem za naše zaslepljene brate in sestree, da bi tvoja po nedolžnem prelitu krvi priključala nad Slovence maštevavanja in pogube, marveč nam izprizila milost pravega spoznanja in spreobrnjenja, nam vsem pa božje usmiljenje in izhod iz strahotnih zablod sedanjih časov!

Od družine Mohorič pa je uredništvo prejelo:

Vsem, ki so našo ljubljeno, tragično umrlo hčerko, ki nam je bila v cvetu mladosti po zločinski komunistični roki izgrgana iz družinske skupnosti, prišli kropit, ji darovali cvetja in vence in jo v obilnem številu spremljali na njeni poslednji poti, izrekamo prisrčno zahvalo. Posebno zahvalo smo dolžni pred duhovščini, cerkvenim pevcom in vsem, ki so nam ob prebriki izgubi izrekli sožalje.

Družina Mohorič-Velikajnetova.

Denar, topovi in kri

S to zvijačo so hoteli vojaški krogi prepričati, da bi se prostozidarska miselnost razpasla in vkoreninila v francoski vojski. Nekatere točke obtožbe proti Dreyfusu so bile sploh sporne. Tudi črke pisave se s pisavo podtaknjene pisma niso ujemale. Prič ni bilo nikakršnih. Tudi naglica, s katero je skušalo vrhovno poveljstvo zadevo zaključiti, nam vsiljuje pomisleke. In medtem ko je zagnalo konservativno časopisje hudo gonjo proti ždom, je radikalno prostozidarstvo poskušalo prevladati Dreyfusovo zadevo z juridičnega na politično tloriše.

Razkritje še neke druge podobne zadeve oziroma najdba neke listine je izzvala hude boje, kar je razkazalo Francijo na dvojce: za Dreyfusa in proti Dr. yfusu, t. j. proti prostozidarstvu. Pri tej priliki so obdelali veleizdaje tudi nekega ogrskega majorja po imenu Esterhazyja in obnovili obtožbo proti Dreyfusu. Toda sodni svet — da ne bi nasprotoval sam sebi, je l. 1898 Esterhazyja oprostil, židovskega stolnika Dreyfusa pa obsodil. Tedaj je Emil Zola, ki ga je podpiral Clemenceau in radikali, priobčil v časopisu »Aurore« znameniti članek: »J'accuse«

Zola je v tem članku pojasnjeval nepravilnosti in spletnike, ki so se godile pred obtožbo in še potem. Polemike so se razbesele, strast je narasla in se napihovala. Pred to obtožbo so se umaknili narodnostni boji in celo nujne gospodarske zadeve. Emil Zola pa je bil celo obsojen zaradi obrekovanja, toda kasacijsko sodišče ga je oprostilo.

Šeasoma so polemike prenehale. L. 1899 pa je nenadoma treščila novica, da so zaprli podpolkovnika Henryja. Henry je namreč izpovedal, da je on ponaredil nekatere listine, da bi izpovedal Dreyfusa. Henry se je kmalu potem usmrtil. Tudi beg Esterhazyja v Anglijo je bil sumljiv. Revizija Dreyfusove obtožbe je zadevo toliko izboljšala, da so mu dosmrtno kazeno omilili na deset let zapora, za kar je posredoval sam predsednik republike, Emil Loubet. Ko pa so l. 1902 zmagali radikalni socialisti, je kasacijski dvor razveljavil obsodbo vojnega sveta, in Alfredu Dreyfusu so vrnili vojaški čin in je zopet nastopil svojo vojaško službo.

Leta 1902 so si radikalni socialisti — ti prvorojenčki prostozidarstva pridobili veliko moč. Zdaj so se podvzivali,

da bi izkoristili ugodno priliko in da bi po svojih načrtih preuredili državno upravo in ljudske prilike. Proučili so delovanje konservativcev, ki so si v Dreyfusovi zadevi polomili rebra in so poskušali, kako bi dobili premoč nad vojaško upravo. Sumnja o krivdi Dreyfusa pri ljudstvu še ni bila razčiščena. Sumničenje o njegovi krivdi je zajelo celo socialno framasonsko misleče častnike, ki pa so bili v francoski vojski v manjšini.

Da bi omejili vpliv konservativcev na vojaštvo, je vojni minister, general André, radikalni socialist, na pritisk Velikega orienta zasnoval tajno poizvedovalno službo, ki naj bi nadzirala častnike katoliške veroizpovedi, njihove družine in sploh zasebno življenje častnikov. Posledice te poizvedovalne službe so se kmalu pokazale. Toda nek uradnik Velikega orienta je ukradel del poizvedovalnih listin in jih odnesel nasprotnikom protozidarskega gibanja in Combosove vlade. V zbornici so se zaradi tega pričeli hudi boji in protesti. Prišlo je na dan, da so francoski častniki napredovali s preskokom, medtem ko je bilo veliko število katoliških častnikov ali upokojenih ali pa niso napredovali po predpisih. Po teh razkritjih je Combes 28. oktobra 1904 dobil komaj štiri glasove večine.

Boj se je nadaljeval. Dne 4. novembra je prišlo celo do osebnega napada. Poslanec konservativne stranke, Šve-

ton, ustanovitelj lista »Patrie Française«, se je v razburjavi seji v burbonski palači zagnal proti ministru vojske, generalu Andréju in ga je ranil na glavi. Zaradi te žalitve je dne 7. novembra glavni prokurator republike zahteval da se razreši poslanec Gabriel Syveton poslaniške imunitete z ozirom na člen 228 kazenskega zakonika. In poročno sodišče je Syvetonu odvzelo imuniteto. Kakor v času Dreyfusove zadeve, se je tu sedaj Francija razdelila na dva tabora: za Syvetona in proti njemu ter za in proti prostozidarstvu. Med nasprotniki je prišlo večkrat celo do dvoboja z mečem in samokresom. S strahom je vse pričakovalo, kako se bo tožba odločila. Kdo bo dobil tožbo? Konservativci so bili prepričani, da bodo zmagali oni, kakor prej v Dreyfusovi zadevi. Zmage pa se je nadejala tudi masonerija, ki je bila prepričana, da bo naspravila korak naprej.

Obravnava je bila določena na 9. december. Toda ob 8. uri zvečer so prodajalci časopisov razglašali po mestu, da je Syveton umrl nenadno smrti. Syvetona so našli mrtvega v njegovi sobi in plin je bil odprt... Vse se je izpraševalo: »Ali je bil to slučaj, umor ali samomor?« Pariz pa je bil mnenja, da je bil Syveton umorjen. Potem pa se je ljudsko mnenje zmedlo, ker so časopisi poročali drugače. Domnevanje, sumnje in uganjanje, vse se je pomešalo. Kaj se je bilo zgodilo? Gospa Syveton

je imela hčerko iz prvega zakona. Syveton je bil torej oče in hčerka. Zjutraj dne 8. decembra se je ga. Syveton zvedela, da je bila dvakrat ogoljufana in sicer kot žena in mati. Med zakoncema je prišlo do hudega spora.

»Nič drugega ti ne preostaja, kakor, da se ustreliš,« je baje kričala žena.

In Syveton se je odločil za samomor. Ko so zaslišali vdovo, je ta obtoževala moža in hčerko. Toda mati in hči sta izpovedali različno. Pri nadaljnjem zaslišanju se je izkazalo, da Syvetonovi niso živeli v slogi; hčerka ni bila kaj dosti prida in mati jo je večkrat svarila. Med razpravo je nekdo omenil, da je imela gospa Syveton tesne zveze s prostozidarji. Predsednik republike, Fabre, se je z ozirom na nemoralno Syvetonovo življenje, odločil, da javnosti pojasnilo iz izjave: »Samomor zaradi družinskih razjav.« To je potrdil potem tudi preiskovalni sodnik.

Cez dobrih petnajst let, leta 1919, se je zglasil neki François Maurice, ki so mu rekli Leleu in je izpovedal, da se je takrat spizvil v sobo k Syvetonu in da je tam odvil vijak pri plinu, kar naj bi povzročilo poslančeve smrt. To je storil po naročilu Velikega orienta. Za to dejanje je dobil deset tisoč frankov. Objavil so mu tudi, da ga bodo ščitili, če bi se izvedelo, da je on krivec.

Spravna osmina praznika presv. Srca Jezusovega

Glavni namen te pravne osmine je: čim več zadoščujemo božjemu Srcu za grehe sveta, zlasti za grehe našega naroda, da izprosimo naše temeljito spreobrnjenje in odvrnemo komunistično nevarnost od našega naroda.

Za vsak dan te pravne osmine pa je določen še poseben zadostilni namen. Namen današnjega dne — praznik presv. Srca Jezusovega — je: Zadoščujemo za odpad od Boga in za sovraštvo do Boga med našim narodom!

Namen za jutrišnji dan — praznik brezmadežnega Marijinega Srca — je: Zadoščujemo za medsebojno sovraštvo.

Naslednje zadostilne namene bomo objavljali splošno.

Udeležimo se te pravne osmine božjemu Srcu v čim večjem številu!

Velik bolničarski tečaj Rdečega križa

Včeraj ob šestih se je v zbornici ljubljanskega magistrata začel velik samarijansko bolničarski tečaj. Priglasilo se je na 200 udeležencev in udeleženk, kar ni bilo še nikdar v vsej zgodovini tečajev Slovenskega rdečega križa, dasti se je doslej na njih vadilo v prvi pomoči skupno 4000 udeležencev. Vsa samarijanska organizacija pa je za časa italijanske okupacije razpadla in je bilo treba vse urediti na novo.

Da je novi tečaj vzbudil tolikšno zanimanje je razumljivo. Saj še nikdar niso pretili našemu mestu tako hudi časi kot sedaj, ko je verjetnost zračnih napadov postala zelo velika.

Uvodne besede je spregovoril preds. Slov. rdečega križa dr. Fettich. Razložil je delo in naloge Rdečega križa. Pred vojsko je bilo v njem včlanjenih 62 držav z 19 milijoni članov. V miru nudi Rdeči križ pomoč pri elementarnih nevarnostih, v vojski pa skuša kot nevtralen organ lajšati trpljenje vojnih ranjencev in vseh prizadetih. Sedanja vojska je naložila Rdečemu križu novo skrb. Blaziti mora rane, ki jih zadajajo zračni napadi civilnemu prebivalstvu.

Pred par dnevi je Trst s hektombami krvavo plačal neutemeljeni optimizem, zato je prav, da se Ljubljana resno pripravi. Na bolničarskem tečaju se bodo udeleženci učili anatomije, fiziologije in higijene, predvsem pa prve pomoči. Predavali bodo mestni zdravniki.

Na koncu je dr. Fettich pozval navzoče na vzajemno resno svojo dolžnost. Kadar bo potreba, naj ne čakajo poziva in naj pomagajo trpečemu, pa naj bo to kdor koli. Ravna naj se po svetopisemski zgodi o usmiljenemu Samarijancu v kateri je Kristus povedal, da je naš bližnji vsak človek.

Udeležence je nato pozdravil načelnik zdravstvene protiletalske zaštite, fi-

zik dr. Rus in takoj prešel k predavanju o ranah.

Predavanje o ravnanju z ranami

Ranocelnštvo je najstarejša veja medicine, vendar še pred 70 leti niso znali preprečiti gnojnosti. Če je bilo telo dovolj odporno in so bila krvna telesa premagala gnojne koke, je končno sledila zacelitev rane, sicer pa je prišlo do zastrupljenja in smrti. Prva obrambna črta telesa je neposredno pri rani. Če tam prevladajo gnojni koki, se začne v rani nekaj klijavati in po 48 urah se opazi rdeča lisa — zastrupljenje. Če je rana na roki začne boleti bezgavke pod pazduho, če na glavi, na tilniku, če pa je rana na nogi, otečejo bezgavke visoko na bedru. Če tudi rezerva belih krvnih teles ne zadrži sovražnika, nastopi vročina in mrzlica — zastrupljenje krvi. Stvar je nevarna, vendar danes medicina marsikoga reši.

Pri ravnanju z ranami je treba preprečiti okuženje z gnojnimi koki. Rano, ki je nekoliko krvavila, obvezemo s sterilizirano obvezo, s svežim robcem, ki na notranji strani nima bolezenskih klic, saj je bil prekuhan in zlikan. Če tega nimamo, razkužimo obvezo s kuhanjem v vreli vodi ali pa jo namočimo v špirt ali lizolovo raztopino. Okolica rane se tudi razkuži z jodovo tinkturo, če ni drugega pa tudi z domačim žganjem. Paziti je treba, da se razkužene obveze s prijetnim spet ne okužijo. — To je bila smer začetnega predavanja.

Tečaj bo trajal dva meseca. Predavanja bodo trikrat na teden ob 6 zvečer, ob koncu pa izpiti. Kdor jih bo uspešno opravil, bo dobil bolničarsko-samarijansko diplomu Rdečega križa. Še važnejša kot diploma pa bo seveda poštenost, spretost in neustrašno delo, kadar bi bila potreba.

Zgodovinski paberki

16. rožnika:

1812. leta se je rodil v Požegi Babukić Vjekoslav, pravnik in književnik v dobi hrvaškega narodnega preporoda. Gimnazijo je obiskoval v Požegi, filozofijo v Segedinu, kjer se je pri srbskih sošolcih naučil cirilice in v ljubljani Dostoevski v Zagrebu ter dovršil filozofijo in pravo. Položilski odvetniški izpit je postal na zagrebški univerzi suplent za ogrsko, nato pa še za mednarodno pravo. Po dveh letih se je odpravil pravniški karieri in se popolnoma posvetil narodni stvari. Priključil se je Ilircom, katerih vodja Ljudevit Gaj je prav v tej dobi začel izdajati časopis Narodne novine ilirske s priloženo Danico ilirsko. Babukić je kot rojen štokavec postal danicařem, samim kajkavcem učitelj jezika, zato je tudi prevzel uredništvo lista. V Danici je objavil »Osnovo slovenske slavjanskega narečja ilirskoga«, to je prva slovnica iz te dobe, pisana je po načelih J. Dobrovskega. Sodeloval je pri zagrebški Citalnici in Matici ilirski ter bil njun tajnik, dokler ni postal profesor hrvaškega jezika v književnosti na akademiji. Ob reorganizaciji šolstva v letu 1850, ko se je akademija spremenila v sedmi in osmi gimnazijski raz-

red, je postal profesor na gimnaziji, kar je ostal do smrti 1875. leta. Babukić je bil gramatik-diletant, ki je položil v svoje delo mnogo truda in kot dober poznavalec štokavščine v zagrebški kajkavski sredini odločilno vplival na stvo-

»SVETU« je bogato pisana beseda

ritev enotnega književnega jezika. Poleg Slovenca Vraza je Babukić najpomembnejši ilirski književnik.

1815. leta je Napoleon, ki se je z Elbe vrnil v Francijo in znova zasedel prestol, pa ga moral takoj z orožjem braniti pred zaveznički napadom Pruse pri Lignyju. Previdnemu Bücherju se je posrečilo v redu umakniti, za kar pa Napoleon ni vedel in prav to je poslalo usodno zanj, ko se je vnela bitka pri Waterloo.

1846. leta je nastopil vlado papež Pij IX., velikodušen in plemenit mož, ki je odločilno vplival tudi na politično življenje v Italiji sredi preteklega stoletja. Z obširno politično amnestijo v Cerkvni državi si je naglo pridobil srca Italijanov, ki so začeli v njem gledati moža, ki bo Italijo tudi politično zedinil. Res je napredni mož izvedel v svoji državi nekatere reforme, kar je ugodno vplivalo na ostale laške države. Kot je bil veliki mož v prvih letih priljubljen pri Italijanih, tako so mu po letu 1848, ko je pokazal, da mora biti Kristusov namestnik v narodnih in političnih sporih objektivni sodnik, začeli hudo nasprotovati. Ko so savojske čete 1870. leta s silo zavzele Rim, se je papež Pij IX. umaknil za vatikanske zidove, ki jih do smrti ni več zapustil.

Naročniki »DOMA IN SVETA«

naj dvignejo I. zbornik za l. 1944.
v LJUDSKI KNJIGARNI, Pred Škofijo 5.
Novi naročniki se še sprejemajo.
Naročnina za oba zbornika je 70 lir.
Posamezna številka 50 lir.

KULTURNI OBZORNIK

Tršarjeve ilustracije k zadnjemu Domu in svetu

Poleg tehtne in sodobne vsebine, ki napolnjuje najnovejši zbornik revije Dom in svet (Zbornik I. 1944), je ta zvezek zanimiv tudi zaradi ilustracij mladega slikarja Marijana Tršarja. Ker je ta zbornik Doma in sveta posvečen poleg Jurčiču in njegovim Dolenjski tudi smrti mladega pesnika Balantića, so tudi ilustracije narisane v smislu teh dveh glavnih poudarkov v reviji. Naslovna stran predstavlja smrt, ki doji novorojenčka, kar je lep simbol tako za dom kakor za svet, saj je smrt vladarica naše dobe in kdor jo bo premagal, bo imel bodočnost. Notranje vinjete so posvečene Jurčiču in njegovim tipom (prva), drugi dve pa Balantiću z risbo Malega gradu v Kamniku, kjer je Balantić preživljal svojo mladost, zadnja pa v Gonarsu (reparto gamma), kjer je snoval svoj venec sonetnih vencev in zorel svoje poezije. Trinajst notranjih ilustracij in podob pa je posvečenih Balantiću. Slikar Marijan Tršar je bil namreč njegov najintimnejši prijatelj poleg Kremžarja ter sta delala skupaj narče za bodočnost, pa tudi za nastop v javnosti. Iz tega sodelovanja prinaša sedanji Dom in svet lepo zbirko gradiva. Takoj prva slika prinaša v reprodukciji portret Fr. Balantića iz leta 1942, ko je bil še živ, ter ga nam prikaže kot mladostnega študenta, kar

je ostal vse do smrti. Prav te mladosti pogrešamo pri Goršetovemu portretu, ki ga je postavil v preveliko pozo, nato nam slike pokažejo v skupno delavnico Balantića in Tršarja v l. 1940-1941, ko je trojica Kremžar-Balantić-Tršar letovala na Veliki planini nad Kamnikom v l. spet 1940 in snovala svoj »Almanah leta 1940«. Dom in svet nam podaja v reprodukciji lepo zajeto razpoloženje na Veliki planini (linorez), ter ujedanko »Naša bajta«. Tri linoreze pa nazorno prikazujejo način, kako je tedaj Tršar v letu 1941 dojemal Balantićeve pesmi ter jih ilustriral za Almanah, kar je Balantić odobril. Teh pesmi je bilo kakih deset, priobčene pa so ilustracije k pesmim »Pozabljenje«, »Nekaj bo lepo« in »Goreti hočem«. Kakšno ozadje daje sedaj Balantićeva smrt bralecem njegove poezije, se vidi iz ilustracije iste pesmi Goreti hočem v l. 1944: prej impreciozno občutena pesem dobiva sedaj vizionarno ozadje. Balantićeva nam da simbolično pomen. V Domu in svetu priobčena studija s čopičem predstavlja skico za spominski list, ki smo ga v lesorezu poklanjali v spomin udeležencem Balantićevega spominskega večera.

Se zanimuje pa so ujedanke in linoreze iz — Gonarsa, ki se to pot kot prvi pojavljajo v slovenski javnosti kot dokument našega trpljenja pod badoljevskimi vojniki. Štiri podobice nam kažejo Gonars od raznih stra-

Za današnji dan

Koledar

Petek, 16. rožnika: Srce Jezusovo; Frano Regia, apoznavalec; Ludgarda, devica.
Sobota, 17. junija: Srce Marijino; Adolf Škof; Nikador, mučenec.

Dramsko gledališče

Zaprto.

Operno gledališče

Zaprto (generalna).

Kino Matica

»Potovanje v preteklost« ob 15.30 in 19.15.

Kino Union

»Marija Stuart« ob 17 in 19.15.

Kino Sloga

»Moji štirje mladi« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Načelna služba imajo lekarnarje: mr. Leustek, Rožljova cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš, Tržaška cesta.

Oddaja plina

Z odredbo Pokrajinske uprave je od 1. t. m. zopet uvedena deseturna oddaja plina tako, da je strankam plin pod polnim pritiskom na razpolago od 6.30 do 13 ure, od 14. do 16. ure in od 18.30 do 20.30 ure. Od 1. junija dalje je prav tako zopet dovoljena uporaba kopalnice ter je plin na razpolago za vse namene kot prej.

Na to odredbo posebno opozarjamo, ker so mnoge stranke zmotnega mnenja, da je omejitev še v veljavi.

Kundmachungen

der Ernährungsanstalt

Abgabe vom Fleisch

Verbraucher bekommen am Samstag, den 17. d. M., bei Herrn Metzger in 10 dkg Rindfleisch gegen Abgabe der Abchnitte No 54, 55 — Junge der vom SVA in Laibach ausgegebenen Junigrundbesitzkarten.

Obvestila »Prevoda«

Prodaja mesa

Potrošniki prejmejo v soboto, 17. t. m., pri svojih mesarjih po 10 dkg govedine proti odvzemu odrezkov št. 54, 55 — Junjanske šivilske nakaznice, izdane od mešnega proskrbovalnega urada v Ljubljani.

Črtica o starodavnem gradu na Rakovniku

Omenjeno je že bilo, da je 2. junija letos minilo 40 let, odkar je bil položen in blagoslovljen temeljni kamen velike salezijanske cerkve Marije Pomočnice na Rakovniku. Zanimiva je zgodovina rakovniške graščine in razvoja sedanjega salezijanskega zavoda. Za danes nekaj o stari graščini.

Odkod ime Rakovnik? Stara kronika pripoveduje, da je bilo v prejšnjih stoletjih, že pred 300 leti sila veliko rakov v velikem ribniku, ki se je razprostiral v ravnel med obema golovškima hriboma na desni in levi strani. Ta ribnik je slovel po svojih rakih. Premožni advokat in strasten lovec dr. Putechar, tako pripoveduje stare kronike, je sklenil, da primerno investira svoj denar, ki ga je imel obilo v svoji blaginji. Odkločil se je za zidanje letnega gradila ob rakovniškem ribniku na vzpetini golovškega hriba. Ljudem je dal mnogo zaslužiti. Zidariji in preprosti ljudje so delali in zidali. Leta 1641 je bil gradil postavljen. In vrstile so se nato v gradilcu domače zabave, gostije in pojedine. Lastnik je vabil prijatelje, znance in stranske lovce, ki so po golovških gozdovih lovili takrat tam močno razširjeno veliko divjačino, na odhiti in pojedine. Lastnik pa je še vedno dozdaval in spreminjal obliko gradu. Po njegovi smrti l. 1654 in v raznih dobah je grad kaj hitro spreminjal lastnika. Nekateri plemenitiši so kupili ta gradil, da so tam mirno v zatijju preživljali zadnja leta svojega življenja. Tako je postal prvi lastnik tega gradila celo vicedom, prokurator, poslanik pri vojvodu iz Mantove in dvorni upravitelj poljske kraljice Renate grof pl. Attema. Mirno je živel. Umrl je leta 1660. Njegova žena je grad prodala kránjeckemu glavarju Ivanu Seyfriedu knezu Eggenbergu. Ta je iz Grada 12. maja 1674 prispel v Ljub-

ljano in se naselil kot glavar na ljubljanskem gradu, a na Rakovniku je prirejal razne gostije in zabave.

Hitro so se menjavali v stoletjih lastniki tega gradila. Poleg plemenitšev so se vrstili kot lastniki tudi navadni bogati meščani in drugi plebeji. Od ljubljanskega trgovca in posestnika Frana Hrena je 21. novembra 1900 kupil rakovniški gradil Andrej Mauer, trgovec in posestnik iz Zagorja ob Savi, kakor to navaja zemljiška knjiga pod vložno številko 1182 kat. občine Karlovske predmestje, kamor spada po katastrofu Rakovnik. Ta ni bil dolgo lastnik gradila. Že 22. decembra 1900 je Mauer prodal gradil trem salezijanskim duhovnikom: M. Veronesiju iz Mogliana Veneta, A. Ciprandiju iz Verone in Jos. Del Torej iz Mogliana Veneta, vsakemu tretljino. Kupnina je znašala 40.000 takratnih avstrijskih kron. Prejeto lastninske pravice na nove lastnike — mašnike salezijanskega zavoda, je bil 22. februarja 1901 izveden v zemljiški knjigi takratnega deželnega sodišča. Po prevzemu 1918 je bil Rakovnik prepisan na Salezijanski zavod.

Prvotno je rakovniška graščina obsegala velik kompleks gozdov, travnikov in njiv. A posestvo se je polagoma skrčevalo. Mnogi stari ljubljanci se še lahko spominjajo na prvotno obliko gradu, od katerega je ostal le majhen del. Pa tudi ta stari grad je bil v prejšnjih stoletjih povsem drugačen. Nasil je male stolpce in pred njim so bila dvorišča, na katerih je bilo sila živahno. Neka stara slika nam predstavlja, kako tovarniki vozijo v grad na težkih vozovih velikanske sode, dobre vina, ki so ga vozili z Dolenjske, Vipave, Gorjske in Istre.

Toliko o Rakovniku in njega gradilcu, katerega še obstoječi del je star že nad 300 let.

Sklep kmetijsko gospodinjkega tečaja za begunska dekleta

Prav slovesno smo otvorili pred 4 meseci gospodinjkega tečaja za begunska dekleta z najboljšimi nadami in željami. Ob sklepu, ki se je vršil pred par dnevi moramo priznati, da so se nade in pričakovanja spopolnili.

37 deklet je začelo, ob koncu jih je bilo 30, ker so nekatere med tečajno dobo odšle domov, dve sta zboleli, dve pa sta odšli v službo. Tečaj se je završil s sv. mašo, pri kateri so bile vse tečajnice pri sv. obhajilu. V učilnici je bilo troje praktičnih predavanj, ki so jih prednšale tečajnice same — voditeljica gđ. Kranjčeva je podala pregled o celotnem delu teoretičnega pouka in praktičnega dela, to je šivanja in kuhanja.

Načelnik kmet. oddelka g. inž. Podgornik je z g. nadsvetnikom Krošičem zastopal pokrajinsko upravo ter z lepim govorom tečaj zaključil z izrazom zadovoljstva prezidenta gen. g. Rupnika nad lepimi uspehi tečaja, ki naj mnogo pomore podeželskemu prebivalstvu do obnove gospodarstva po novih modernih, praktičnih smernicah.

Nemški Berater dr. Kulterer je bil pred par dnevi že prej obiskal tečaj in se prav živo zanimal za vse delo, za posamezne predmete in celotni ustroj. Nad uspehi je bil tako prijetno iznenaden, da je izjavil voditeljici priznanje in obljubil še bolj podpirati take tečaje. Na željo so dekleta zapela par lepih slovenskih pesmi, ki so mu tako ugajale, da so morale še navreči.

Tako je delo tečaja dokazalo svoj resni namen in podalo dokaz najboljših volje naših deklet, ki so navzlic skrbem, živčni utrujenosti, razburjenim vestem od doma in dr. vendar lepo završile svojo nalogo. Predsednik odbora za begunce g. Skulj se je prav srčno zahvalil za vso naklonjenost tečaju g. prezidentu. Rupniku, g. dr. Kultererju, Prevodu, ki je bil izredno naklonjen plemenitemu delu, pokrajinski upravi, kmetijskemu oddelku, ter za preskrbo internata s posteljnino Rdečemu križu, Zimski pomoči. Škol. dobroteljni pisarni in za inventar internata mestnemu fizikatu, Rokodelskemu Domu in gospe Štruklijevi. Za skrbno pomoč dekletom v tečaju pa gospoda dr. Velikonjevi, dr. Priateljovi, Golobovi in gđ. Sušnikovi in Petetovi.

Dekleta so se bile tako navadile na redno delo v tečaju in se tako spoprijateljile med seboj, da so se s solzami ločile od tečaja. Zastopane so bile po dekletih v tečaju občine od Raketa do Crnomlja. Čez osem dni se prične drug tečaj za dekleta begunke.

Še nekaj o mesni zaseki

Da bi se preprečilo še nadalje zmanjšanje obroka maščob v naši pokrajini zaradi majhnih zalog olja, je pokazala Nemčija svojo pripravljenost, dati prehodno na razpolago svinjsko maščobo, in sicer v obliki soljene mesne zaseke, brez kosti in kože.

Gospodinja, ki mora natančno razdeliti novi obrok masti, bi bridko občutila, če bi morala namesto olja dodeljeno maščobo takoj porabiti in bi se ta maščoba ne dala nekaj časa držati. Temu pa ni tako, kajti tudi mesna zaseka se da ocvrti in napraviti tako trajna. Pri pretopitvi ostane meso kot ocvirki, ki jih lahko pustijo v masti, ali pa jih ocedijo posebej, tako da ti ostane čista mast v loncu. Slinano je treba pred spuženjem še posebej razrezati. Na ta način dobimo čisto mast, ki se da ohraniti in trošiti ves mesec.

Izvolj pravišev šepharjev iz Nemčije je imel za posledico novo ureditev z maščobami v naši pokrajini. Dočim so sedaj potrošniki dobivali samo jedlino olje, bodo od sedaj naprej poleg majhnega obroka olja dobivali maščobe v

Dnevne novice

Nova maša pri uršulinkah. V nedeljo, 18. junija, bo ob 8 opravi v tukaški uršulinski cerkvi prvo sv. daritev pred. g. no. vomašnik Janko Habjan od Sv. Lenarta nad Škofjo Loko. K slovesnosti vabimo vse rojake iz škofjeloškega okraja.

Na uršulinski vadnici (notranja šola) bo vpisovanje za prvi razred 19. in 20. junija od 8-11.

Na uršulinski gimnaziji se bodo vršili sprejemni izpiti za I. razred dne 19. in 20. junija ob 8. Prodnjo, spisano na navadno polo papirja, naj oddajo najkasneje do 18. junija na samostanski portli. Prihlo naj krstni list, spričevalo 4. razreda in 6 lir za cerkveni kolek.

Jegličevci, ki smo maturirali leta 1919, obhajajo 25 letnico mature 3. julija t. l. v sedanjih prostorih zavoda v Baragovem semenišču. Zberemo se ob 18. Drugi dan, 6. julija, ob 8 sv. maša. Val sodelci vabljani.

Vse's zvočna igra »Dva Tolmeca« na tem in onem svetu« bo nudila poslušalcem urico prijetnega razvedrila. Zgodba prikazuje, kako nepopustljivost dveh pristranih kraških občanov pripelje do smešnih zapletov celih vseh nevolj. Izro, ki bo deloma v narečju, bodo izvajali člani radijske igralne družine, v glavnih vlogah pa bosta sodelovala člana Narodnega gledališča gr. Valo Bratina in Janec Cesar. Ta oddaja je na sporodu 16. t. m. ob 29.15.

V počastitev spomina umrlega Antona Plantana je Zavodu za alepe otroke poklonila gradbena družba inž. Dukić in drug znesek 2000 lir. Za veličastno darilo so uprava zavoda slopih cenjeni družbi naj-srčneje zahvaljuje.

Maturanti iz leta 1919 v škofovih zavodih obhajajo 25 letnico mature 3. julija t. l. v sedanjih prostorih zavoda v Baragovem semenišču. Prihod v zavod ob 18. Val sodelci vabljani.

Neslan kruh. Vedno pogostejše so pritožbe, da nekateri peki pečejo zelo malo slane, odnočno docela neslan kruh. Vse potrošnike kruha opozarjamo, da se obrok soli pekem ni popolnoma nič skrbil. Zato so val izvorni pekovi neutemeljeni in je v korist vsakega potrošnika, da takoj prijavi kontrolnemu oddelku »Prevoda« vsakega peka, ki bi nezadostno solil kruh in sveda uganjal s preostalo soljo dronhorzijske posele.

Priprava za sprejemanje tpeite dnevnosti

INSTRUKCIJE — NOVI TRO 5.

Prva sklepna produkcija Glasbene akademije se vrši danes, 16. t. m., ob 17.30 v veliki filharmonični dvorani. Sporedi po 6 in 8 lire so obhajstvu na razpolago v Matični knjigarni. Naslednja sklepna produkcija (druga) bo istotam v ponedeljek, 19. junija.

Plasni strel. ki ni dolgo časa osnažen in naoljen, ima zelo kratko dobo življenja ter kvaliteto dnevnega hitra in izgubila na vrednosti. Vsa popravila pisarniških strojev izvršuje strokovno precizno in hitro specialna delavnica precizno tehniko Everest servisa, Prešernova 44.

Poizvedovanja

Pred lilejem so bile najdene podobice in denar. Lastnik naj se zgasi pri uršulinkah, Kongresni trg 18.

Zgubila sem v ponedeljek popoldne otroško volneno rdečo jopico od Koledvorske po Prečni, Sv. Petra cesti do mlekarne Zibert. Prav lepo prosim najditelja, naj jo odda v mlekarni Zibert proti nagradi.

Dramsko gledališče

Sobota, 17. junija ob 18: »Nevesta s krono«. Red Sobota.

Scribe »Kozarec voder. V lahkotni, francoskega karna in duhovnih besednih dvo. bojov polni komediji je prikazal dramatik Scribe kot smejo filozof udarost priložice, kjer se bojujejo dve ali, zmaga — tretja. V spletkarstvu boju vodilneje Malbouroughske in grofa Bolingbroka — odnese zmago par zaljubljenec. Izvirnost dejanja, izvrstne vloge in spretno zgrajeno dejanje, polno nepriljubljenih obratov, tvorijo komedijo, ki se dogaja v dvornem okolju angleške kraljice Ana Radiser prof. O. Šest. Opozorjamo, da bo premiera v nedeljo izven abonmaja.

Operno gledališče

Sobota, 17. junija ob 18: »Balletni večer«. Premiera. Red I.

Uprizoritev »Balletnega večera«, ki obsega tri dele, bo jutri, v soboto, za red I. Vsebuje: Skrajšani in zgosteni balet Dohány Ernest »Pieretina pajčolan« v Bravničarjevo, Pogačarjem in Kürbosom v glavnih vlogah, 2. Griegovo sulto »Peer Gynt«, ki obsega osem plesnih točk kot vsebinsko zaključeno enoto z Wisiakovo, Japlievo in Kürbosom v glavnih vlogah, 3. Ravelov »Bolero« v Bravničarjevo, Japlievo, Kürbosom in Pogačarjem kot solisti.

Gognočov »Faust« s Čudnom v nasloval in Heyhalovo v glavni fenski partiji bo izvajal v nedeljo izven abonmaja ob 18.

Kupujte knjiga Sl. knjižnico!

Kaj je novega pri naših sosedih?

S Spodnje Stajerskega

Mladinske tekme v Ptuj. Od 9. do 11. junija so bile v Ptuj prosvetne tekme nemške mladine, na katerih se je zbralo 1200 mladeničev in deklet. Zbrana je bila mladež iz vse Spodnje Stajerske. Tekme so se vršile med posameznimi fanfarami, dalje dekliskimi pevskimi zbori, v igranju in ljudskih plesih. Prvo mesto med fanfarami je odnesla štajerska fanfara. Med dekliskimi pevskimi zbori so prvo nagrado odnesle deklice iz Ptuja. V ljudskih plesih si je priporila prvenstvo skupina iz Apač. Najboljšim denarčevcem je zmagovalnim skupinam so bile ob zaključku podeljene diplome.

Jubilej celjske trgovke. 6. junija je obhajala lastnica celjske trgovke Viktor Wogg, gospa Toni Wogg, trojni jubilej: 70letnico rojstva, 40letnico, odkar je prevzela vodstvo podjetja, v katere je že 54 let.

Odlikovani Spodnještajerci. Z železnim križcem druge stopnje so bili odlikovani: deseter Ferdinand Einfalt iz Kojnje, Jožef Tovšak in Edvard Petrun iz Marenberga, Franc Kolar in vojak Jožef Ecker iz Poljčan.

Potepuh, ki je znal slepariti, je 24letni Jožef Lukaš iz Trbovelj. Že od svojega 17. leta je bil večkrat kaznovan zaradi tatvin, prevar, poneverb in potepuštva. Poslednjič 1. 1943, ko ga je dunajsko deželno sodišče obsodilo na 10 mesecev ječe. Medtem ko je sedel, so prišle na dan še nove sleparije, ki jih je zagrešil fant na Spodnjem Stajerskem. Tako je izvalil v Trbovljah nekemu znanu zapetno uro, drugod kolo, perilo, tudi denarnica se ga je prišla, čevlji prav tako. Ker so prišli na dan še drugi grehi, je sodišče vnovič naložilo obtožencu kar dve leti in pol ječe.

Kaznovan tehtačar. 50letni tehtačar občinske tehnične v Rogaski Slatini Štefan Majdič je bil pred sodiščem obsojen na eno leto zapora, mesar Janez Kučan pa je dobil osem mesecev, ker sta oba obtožena skupaj izkoristila napačno tehtanje. Majdič je mesarju stehal več telet in na tehtačni listi vsega skupaj napisal nekoliko manjše teže kakor so bile v resnici. Tako je prejel mesar vsega skupaj 21 kg tečnejega mesa več kakor je bilo vpisano. Tehtačar je bil kaznovan zaradi zlorabe uradne oblasti, zaradi potvarjanja javnih listin, mesar pa zaradi potvarjanja listin in zaradi prekršanja prehranjevalnih predpisov.

Koncert za oddih je v Trbovljah na trgu pred postajo priredil godbeni vod domobranci. Koncert je bil zlasti namenjen delavstvu in železničarjem na postaji ter okoliškim obratom. Koncert je žel prizanjanje.

Iz Hrvaške

Komunisti načrtno uničujejo slovenska življenja. V Zagreb prihajajo poročila o vsakodnevnih hudih porazih, ki jih doživljajo komunistični tolovaji po Bosni in Hercegovini. Kakor v Ljubljanski pokrajini, na Primorskem in drugod, so imeli organizirani vojaški nastopi proti tolovajem tudi v Bosni za posledico vedno večji notranji razkroj in demoraliziranje tolovajskih vrst. Na Hrvaškem je zaradi tega veliko tolovajev izkoristilo izdano amnestijo ter je od komunistov pobegnilo, se prijavilo oblastem in nato vrnilo na svoje domove k svojim družinam. Komunisti hočejo razpadanje svojih edinic zavrti na ta način, da so nad svojim moštvom še povečali strahovlado in pritisk. Izvajajo ga predvsem politični komisariji. Ti so prišli v zadnjem času zopet pošiljati v prve, najnevarnejše in najbolj izpostavljene vrste, prisilne mobilizirance in tolovaje iz Ljubljanske pokrajine. Slovenski prisilni mobiliziranci se navadno niso mogli rešiti z begom, ker so na eni strani pod stalnim nadzorom starih komunistov, na drugi strani pa tudi ne poznajo bosanskega terena. Zato je večina teh ljudi doživela žalostno usodo na samem bizišču ter je padla v boji. To so ugotovile v zadnjem času hrvaške in nemške vojaške oblasti pri pregledovanju listin padlih tolovajev v Bosni in Hercegovini. Tako torej KPS načrtno uničuje slovenska življenja in pošilja prisilne mobilizirance in ostale zaslepljene v gotovo smrt na neslovenska tla in ne za slovensko stvar, temveč zgolj za interese komunistične stranke in njenih pokvarjenih, brezsrčnih in izdajalskih voditeljev ter plačancev in koristolovcev.

Amnestija za vrtnete tolovaje iz gozdov podaljšana do 1. julija. Hrvatska vlada je podaljšala zakonsko odredbo o amnestiji za vse tiste tolovaje, ki se vrnejo iz gozdov na svoje domove ter se prijavijo oblastem. Zadnji rok za vrtnete tolovaje je določen do 1. julija. Po tem dnevu prenehajo veljati vse v uredbi predvidene ugodnosti ter bodo tako tolovaji po gozdovih, kakor tudi njihove družine v zaledju obhitele vse strogo obstoječih zakonskih postav.

Na Hrvaškem je državni praznik tudi 20. junij. Pred kratkim smo poročali, da je hrvatska vlada izdala zakonsko odredbo, s katero je določila hrvaške državne praznike. Pred dnevi je izšla nova zakonska odredba, s katero je določen za hrvaški državni praznik tudi 20. junij in to kot dan narodnih žrtev. — Hrvatski državni prazniki so sedaj določeni takole: 10. april kot dan ustanovitve NDH, 1. maj kot praznik dela, 20. junij kot dan narodnih žrtev in 14. julij kot rojstni dan Poglavnika.

Kolesarske težave in tatvine. Povsem upravičeno in utemeljeno je članek ožigosal brezobzirne kolesarje, ki nočejo in ne morejo upoštevati še vedno veljavnih predpisov cestno-policijskega reda, ko so bili tudi na to takoj ob novi dovolitvi kolesarskega prometa dovolj jasno in resno opozorjeni. Mnogi kolesarji so res postali pravcata nadloga za cestni promet po gotovih ulicah in cestah. Naj prejmejo taki kolesarji primerne kazni!

Na drugi strani pa imajo kolesarji tudi svoje križe, težave in smolo. Kakor hitro je bil dovoljen kolesarski promet, že je policijska kronika zaznavala prve tatvine koles, ki so se prav zelo razpasle. Drzni tatovi, ki so dve leti v svojem poslu počivali, so se spravili na delo. Kolesa krajejo in ni dneva, da ne bi policija prejela kako prijavo, da je bilo tam in tam kolo ukradeno. Kak dan je takih prijav po več. V kratkem je bilo ukradenih že do 15 koles v vrednosti do 50.000 lir. Kam tatovi spravljajo ukradena kolesa, pač lahko kombiniramo! Navadno jih spravljajo čez blok, jih potem primerno preuredijo in delajo nato ž njimi lepe kupčije. Saj kolo, tudi najbolj slabo, je sedaj lahko na prodaj in je drago, po 1500 lir najmanj.

Policijska uprava je v zadnjih dneh prejela do 7 prijav o ukradenih

Obnovitev poštne prometa med NDH in Albanijo. Poštni promet med NDH in Albanijo je zopet obnovljen.

Letalski napadi na Banja Luka. Beograjski »Donau Zeitung« poroča iz Zagreba, da so anglo-ameriški letalci dne 28. in 31. maja močno napadli Banja Luka. Mesto je pri letalskem napadu zelo trpelo. Prebivalstvo je imelo velike izgube. Omenjeni dnevnik omenja, da je zavezniško srednjemorsko vojaško poveljstvo po tem napadu objavilo poročilo, v katerem pravi, da je bila Banja Luka bombardirana na prošnjo in zahtevo komunističnih tolovajev.

Iz Srbije

Proslava 125. letnice borbe proti Turkom. Ob 125. obletnici borbe proti Turkom je bila na Cegarju v niški okolici velika spominjska slavnost za vse padle srbske junake iz resavskega okrožja, ki so skupno s svojim vojvodom Sindjeličem darovali svoja življenja za svobodo domovine.

Spominski dan v Smederevu. Pred dvema letoma je smederevska občina sklenila, da bo vsako leto praznovala obletnico strahovite eksplozije leta 1941, pri kateri je bilo mesto skoraj docela porušeno, kot žalni spominski dan. Ta dan naj opozarja še pozne srbske rodove na težke dneve in dobo, v kateri je moral živeti srbski narod v sedanjih vojnih letih. Za vse žrtve eksplozije je bilo v smederevski pravoslavni cerkvi žalno opravilo. Oficirji nemške vojske so tega dne položili tudi vence na grobove pri eksploziji pobitih nemških vojakov.

Ministrski predsednik ter notranji minister armijski general Nedić je imenoval dosedanjega beograjskega okrožnega načelnika Dušana Popovića za državnega tajnika v notranjem ministrstvu.

Srbsko vinogradništvo. Srbsko vinogradništvo igra v srbskem narodnem gospodarstvu precej važno vlogo. Srbija namreč razpolaga s površino 62.000 ha, ki je zasajena z vinsko trto. Od tega odnada na Banat 11.000 ha. Čeprav so bila nekatera srbska vina že tipizirana, vendar na svetovnem trgu niso mogla tekmovali s kvalitativni vrsti drugih evropskih držav ter se je srbsko vino večinoma izvažalo v inozemstvo kot vino za rezanje in mešanje z ostalimi vini. Septembra meseca lanskega leta je sedanja srbska vlada ustanovila tudi posebno centralo za sadje, vino in vse vrste žganih pijač. Ta urad razpolaga na zunaj z vsemi pridelki sadja, grozdja, z vinom in žganjem. Prva odredba te centralne se je nanašala na vnovčenje in porabo lanskega vinskega pridelka v Srbiji. Po tej odredbi mora v Srbiji vsak vinogradnik rezervirati srbski finančni kontroli za potrebo nemške vojske in za izvoz v Nemčijo 50% vinskega pridelka in pridobljenega žganja. Kakor hitro vinogradnik dokaže, da je zadostil tej zahtevi, lahko enako količino vina ali pa žganja proda na svobodnem trgu in po svobodnih cenah.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 16. junij:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji poudar, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napovedi sporeda v nemščini in slovenščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Mali orkester vodi A. Dermalj — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Operetno glasbo izvajata radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Siljanca — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Glasbena medigra — 17.30 Kmečki trio — 18.45 Iz našega lepoglasja, Matičič Ivan: Dom v samoti — 19 Koncert komornega zbora — 19.30 Poročila v slovenščini, napovedi sporeda — 19.45 Citanje članka državnega ministra dr. Goebelsa iz tednika »Das Reich« — 20 Poročila v nemščini — 20.15 »Dva Tolmicea na tem in onem svetu«, zvočna igra, po istoimenski noveli I. Sorlija priredil J. Moder, aodelujejo člani Narodnega gledališča in člani radijske igralske družine, vodi inš. Pengov — 21.15 Alpska simfonija — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Glasba za lahko noč.

Berite »SVET«

Vsakanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Ko pride sv. Vid

V četrtek 15. t. m. je godoval sveti Vid, patron vinogradnikov in sadjarjev. O njem pravi star rek: Pride sv. Vid, ko je vsak berač češenj sit. Letos so češnje obrodile ponekod prav dobro, drugod je bolj srednja letina. Mnogo češenj je v sostrski okolici, zlasti okoli Sv. Lovrenca in v bližnjih vaseh. Medard, ki je bil 8. t. m., ko se je vreme zelo menjavalo med dežjem in soncem, še kaj dobro obrača vreme koscem v korist. Zadnji dnevi so bili prav vroči. Pokošena trava se je dobro sušila in kmetje so hiteli spravljati lepo seno pod streho. Ponoči od srede na četrtek je lahko deževalo. Dež je bil dobrodošel vrtnarjem, da jim ni treba grd zalivati.

Domah grah na trgu

V sredo in četrtek so na trgu prvič že prodajalke prodajale domač zgodnji grah, ki je bil po 18 lir kg. Ilitro je bil prodan. V četrtek 15. t. m. je bilo na Vodnikovem živilskem trgu na prodaj tudi mnogo uvoženega graha. Na trgu so bile v sredo na prodaj tudi že borovnice. Zenske so zahtevale za liter borovnic 20 do 25 lir. Glavnate solate je na izbiro. Nekateresolatte glave tehtajo 75 dkg, celo 1 kg.

Kljub lepemu vremenu malo kopalcev

Ze takoj prvi dan po večdnevem deževju je sonce ozračje precej ogrelo. Narasle vode zdaj počasi prehajajo v svoje normalno stanje. Sonce zdaj že pošteno pripeka, pa nič čudnega, saj smo sredi junija. Kljub temu, da je ozračje že prijetno toplo in tudi voda ni tako hladna, kot bi človek pričakoval, pa je na kopališčih sorazmerno z drugimi leti, malo kopalcev. Le najvnetejši so ostali zvesti svojim kopalščem in so že zgodaj začeli.

MALI OGLASI

Službe dobe

DEKLE za poljska dela, sprejemni takoj. Zan Ivo, mešarski mojster, Borovčeva ulica 11.

Poizvedbe

ZGUBIL SEM v ponedeljek zvečer denarnico z dokumenti na ime Rožmarie Jože in denarjem, Najdite, lja lepo prosim, da vrne dokumente, ker jih nujno rabim, denar pa naj obdrži.

Sobe

SKROMNO SOBO ali kot sostanovanje, tje e mlad gospod. Trnovo, Cesta na Loko 3.

Kupimo

IZREDNO DOBRO PLACAMO stare bicikle in biciklistične gumice. Merkur — Fuharjeva 6.

KUPUJEMO

prazne cementne in stične papirnatne vreče PETRONAFIA, Tyrlova cesta 35a.

POZORI

Kupujemo vreče in tektinje odpadke ter platnam po največji ceni. — Grebenec Alojzij, Galunova ulica 54, Ljubljana.

Stroji

2 STRUZNICI ena popolnoma nova, vrtilna stroja ter različne orodje zelo ugodno naprodaj. Merkur, Fuharjeva 6.

Citajte knjige

»Slovenčeve knjižnice« ki vam nudijo mnogo zanimivega.

Službe izčalo

GRAFOLOG isče zapisište, Naslov MODER, Trstenjakova 11.

Prodamo

KAPNE IN RUJHE zelo dobro ohranjene, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3176.

DVA KONJA

prodam. Trnovska 14.

MRČES IN GOLAZEN uti, stenice, bolhe, šurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramarje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska 1.

BLAGO

za moške srajce, kamgarn za dve obleki, prodam, Kopitarjeva 1, Debeljak.

PEGE IN LISAJ

vam zanesljivo od strani »ALBA« krema, DROGERIJA KANC, Židovska ulica 1.

2 KROJ. LIKALNIKA

in nekaj krojaških potrebin prodam. Lampetova ul. 13 (Trnovo).

BRAMORJE

prav gotovo pokončate s Bramorja žrni. Z navodilom v drogeriji Kane, Židovska ul. 1.

Denar

ZARADI SELITVE ugodno prodam staro podjetje z velikim inventarjem. Mesečni dohodek 60.000 lir. Potreben kapital 300.000 lir. Ponudbe poslati na upravo »Slov.« pod št. 3176. »Tako odločen kupec« 3180.

Kolesa

TRICIKLE dobavljamo različne velikosti še iz starega kvalitativnega materiala. Merkur, Fuharjeva 6.

VEC KOLE

damskih in moških, zelo ugodno naprodaj. Merkur, Fuharjeva 6.

li prihajati na svoje stare prostore kjer so se sončili, tu in tam pa skočili za kratke trenotke tudi v hladno vodo. Ostalih kopalcev pa letos kar ni na spregled. Se največ obiskovalcev ima kopalšče Ilirije, to pa menda zaradi tega, ker je tako priročno sredi mesta. Ko bi prijatelji sončnih, zračnih in vodnih kopeli vedeli, kako prijetno je že na kopalšču na Ljubljani in ob njenih bregovih, tja do Stepanjskega mostu, pa bi tudi oni prihajali v pristo naravo.

Čigava sta venca

Na glavni policijski sta spravljena dva umetna venca, napravljena iz korala, v sredi pod šipo pa je vdelana umetna roža. Kdor bi pogrešal ta venca, naj se javi na policijski upravi soba št. 44, III. nadstropje. Mogoče sta bila venca ukradena s kake grobnice? Mogoče iz kake cerkve?

Čigavo je perilo?

Pri neki aretiranki so našli med hišno preiskavo več posteljnega perila, ki je bilo zaznamovano s črkama A. P. Lastnik tega perila je policijski doslej neznan. Naj se javi v sobi št. 50, III. nadstropje, na glavni policijski.

Dolgoprstežni na delu

V Zeleni jami na Poti ob železnici je bilo vlomljeno v stanovanje Marije Kuštrinovce. Ukradena je bila moška nikelnasta ura, vredna 600 lir. — Med vožnjo v tramvaju je bila Josipu T. ukradena denarnica s 160 lir gotovine in raznimi dokumenti. — Iz nekega stanovanja na Gosposvetki cesti je bila J. R. ukradena moška zapesna ura, vredna 300 lir.

Das Deutsche Rote Kreuz

Sonderbereitschaft »Alpenland« sucht dringend einen gelerntem

KOCH

Persönliche Vorstellung in der Dienststelle des Deutschen Roten Kreuzes, Sonderbereitschaft »Alpenland« in Laibach — Metelkova ulica 7, telefon 45-56.

Nemški Rdeči križ (posebni oddelek »Alpenland«) nujno išče izučenega

KUHARJA

Predstavi naj se osebno v pisarni nemškega Rdečega križa, posebn. oddelek »Alpenland« v Ljubljani — Metelkova ulica 7, telefon 45-56.

KINO »SLOGA«

Visoka pesem materinske ljubzni v usodi prve žene in matere v globokem dramatičnem TOBIS-ovem filmu

»Moji štirje mladi«

Käthe Hasck, slavna gledališka igralka v glavni vlogi, dalje John Pauls Harding, Heinz Lamsch, Gerhard Bombal, Bruni Löbel, Hermann Speilmann.

DODATEK: Kulturni film: »MLADINA MUZICIRA« Predstave ob 16 in 19.

KINO »MATICA«

Kvalitetno filmsko delo s prvostopno igralsko zasedbo. Mlada vdova obiskuje svoje nekdanje zaročence

»Potovanje v preteklost«

Olga Čehova, Ferdinand Marian in Rudolf Prack
Danes zaradi akademije kinopredstave ob 15.30 in 19.15.

KINO »UNION«

Strastna ljubezen škotske kraljice in njena nesrečna usoda v monumentalnem velefilmu

»Marija Stuart«

Zarah Leander, Willy Birgel, Axel v. Ambesser, Lotte Koch, Fr. Benfer.
Predstave (ob delavnikih): ob 17 in 19.15.

ŽOGA SREČE

»Mislim, da te ne bo nikdar nič pričalo, da želiva oba z očetom storiti vse, kar moreva, da ti pomagava. Zlasti zdaj, ko si zašel v tako stisko. Verjemi ali ne verjemi, to je gola resnica. In prav zato, ker si v taki stiski, ne maram videti tvoje neizrekljive surovosti, Anton.«

»Prosim, gospod Bruck.«

»No, in,« je rekel Jakob, obrnivši se k natakarku, ki se je bil približal k mizi.

»Prosim, vaš oče želi govoriti z vami po telefonu, gospod.«

»Oprostite mi za trenutek.«

Anton je bil prav zadovoljen in mu je rad oprostil. Čutil je, da kar dihati ne more, dokler je ta človek v njegovi bližini. Prišlo mu je na misel, da bi plačal svoj račun in se odpeljal naravnost na postajo, da bi ujel vlak, ki je bil prvi vlak proti jugu. Toda že v naslednjem trenutku je odvrnil to misel. Nemara bi potem Bruck še mislil, da se ga boji! In zato se je nasmehnil in še vedno sedel na svojem mestu, ko se je Jakob vrnil.

»Moj oče želi v svoji pisarni takoj govoriti s teboj. Prosim me je, naj ti dopovem, da je nujno, da prideš tja. Rad

bi sam prišel semkaj, ampak ima toliko posla. Gre za tvojega očeta,« je pristavil in skozi priprte oči pogledal bratrance.

»Upam, da me ne bo dolgo zadržal.«

Če bi ga bila kakšna druga zadeva klicala v pisarno, ne bi bil šel tja, ker pa je šlo za očeta, je Anton odšel z bratrancev v vlažno, neprijetno novembrsko jutro. Čez dvajset minut je stal v zasebni sobi odvetnikove pisarne. Danijel Bruck se je ozrl kvišku od svojih papirjev in je najprej postrani pogledal svojega sina. Nato se je obrnil k svojemu nečaku.

»Med nami ni bilo tistega dobrega razpoloženja in zaupanja, Anton, kakor bi človek mislil, da je naravno in kakor se spodobi,« je začel. »Toda,« je rekel in z zamahom roke odklonil jezi odgovor, ki ga mu je hotel Anton dati, »te nisem pozval sem, da bi te zmerjal ali ti kaj očital. Ti najboljši sam presojaš svoja dejanja in očitno tudi svoja ču-stva. To rečem samo nekako kot v uvod ali pojasnilo,« je nadaljeval. »Ako bi bil ti zmerjal v tistih tesnih stikih z menoj, kakor bi si jih želel, bi bil že prei uporabil kakšno ugodno priliko, da bi

ti povedal, kar ti hočem zdajle povedati — da je tvoj rajni oče želel, naj ti ponudim kakšno pomoč, denarno podporo, kadar ga ne bo več. In to pomoč, to podporo, ti hočem zdaj ponuditi.«

Odvetnik si je pomencal roke in kar najbolj priliznjen nasmeh se je prikazal na njegovih mahdrevavih licih. »Upam, da ne boš tako bedast, da boš odklonil.«

»Veliko je odvisno od tega, kakšna je ta podpora,« je odvrnil Anton.

»Gromska strela, ali nimaš prav nobene čuta hvalečnosti,« je zagrmel odvetnik. »Odpusti mi fant,« je začel trenutek pozneje ekesano, »a ta neprestana sumnja, ki jo imaš po vsej priliki, me silno grize in žalil Vendar ti hočem povedati, kako sem ti sklenil pomagati.«

Odkašljal se je nepotrebno glasno, venomer strmel v zid pred seboj, s prsti svoje desnice brez prestanka bobnal po mizi, pri kateri je jedel, in nadaljeval: »Pripravljen sem ti dati — dati bolj ali manj brez pridržkov — deset tisoč mark. Ta znesek ti bo lepo pomagal — ali bi ti moral pomagati — da pričneš novo življenje v Ameriki.«

»Oprostite, da vam sežem v besedo,« se je oglasil Anton. »Kdo pa je kaj govoril o Ameriki? Moj oče prav gotovo ne. On je vedno mrzil in sovražil to deželo. Rekel je, da ga preveč spominja na nekakšen cirkus, v katerem ves čas igra godbal.«

V kotu sobe je Jakob Bruck s silo butnil v koš za papir, njegov oče pa je

pograbil težko ravnilo, kakor bi ga hotel v nekoga zagnati. Vse to ni ušlo očem mladeniča, ki je obadva budno opazoval.

»Pravim, da je tvoj oče želel, da bi šel v Ameriko,« je rekel Danijel Bruck.

»Najsi je imel tvoj oče še take nesmiselne predsodke o tej veliki deželi, izgnili so, ko je mislil nate in na tvojo bodočnost. Celo prav resno je želel, da bi šel v Združene države, in z denarjem, ki bi ti ga jaz dal, začel novo življenje — življenje brez nadutih vplivov, ki bi te obdajali tukaj v domači deželi, sredi med stariimi tovariši. Prepozno je tvoj oče sprevidel, kako nesposobno je bil živel. Bal se je, da ne bi še tebe zamikalo posnemati njegovo življenje, razen če se mu takoj ne iztrgaš. Jutri odpluje iz Hamburga ladja. Reci le pravo besedo, pa ti brzojavno naročim prostor na njej. Deset tisoč mark, to je veliko denarja za takega mladiča kot si ti, kaj praviš?«

Ni bilo treba Antonu videti lovega bratrančevega pogleda, ko se je ozrl proti Jakobu, vendar je takoj spoznal, da tukaj nekaj ni v redu. V tem kratkem času, kar je bil v sobi, je bil »razvneto premisljeval in neprestano mu je rojilo po glavi tole: Prvič je njegov stric ravnal zločede načrtno, da ne reče hujše besede, da ni poslal ponji, ko mu je pristojni zdravnik dovolil jasno povedati da je njegov oče v zadnjih zdihljajih. Ta zadeva se sploh ni bila razjasnjena. Drugič je bila jako čudna prijateljska ponudba njegovega bratrance tisto jutro in čudno vztrajanje na tem, da

ga spremi na kolodvor! Jakob Bruck ni bil niti z besedico omenil ponudbe, ki mu jo je kasneje dal njegov oče. Bilo mu je samo do tega, da ga spravi iz mesta.

In tretjič — ta stričeva dobrohotnost le ni bila drugega kot del tistega načrta, da ga spravi iz Stettina čim bolj daleč tem boljše. Govor po telefonu je bil brez dvoma že poprejši domojen. Jakob je moral očetu sporočiti kako stvar napreduje. Ko pa je sporočil, da se je načrt izjalovil, namesto da bi bil uspel, sta si nenadoma izmislila sedanji načrt.

»No,« je vprašal iznova Danijel Bruck. »Kaj praviš k temu? Deset tisoč mark je obilo denarja. Za tako mladega človeka kakor si ti, kakor sem že rekel! To pa ti dam iz proste volje. Samo prositi te moram, da se zaverujem, da podpišeš potrdilo z izjavo, da ne boš v nobenem primeru nikoli več ničesar zahteval od mene ali mojega sina. No, kaj praviš?«

»Jaz pravim — ne!« je odvrnil Anton. »Ne verjamem, da bi bil moj oče rekel le eno besedo tega, kar ste mi pravkar povedali. Imam svoje vzroke, da tako govorim. Zaradi brezčutnosti, ki ste jo pokazali, ne vzamem niti novčiča vašega denarja. Takisto tudi ne podpišem prav nobene listine. Vidva imata več stvari, ki sem se odločil, da jih doženem,« je zaključil. »Ker pa vidim, da sta sklenila, da se me iznebata, povem, da hočem ostati tukaj v Stettinu, da doženem, kar hočem vedeti!«